

CẢNH ĐỨC TRUYỀN ĐĂNG LỤC

QUYỂN 25

Thiền sư Hành Tư đời thứ 9 (Phần 1).

- Đệ tử nổi pháp của Thiền sư Văn Ích ở Thanh Lương Kim Lăng có 30 vị:

1. Quốc sư Đức Thiều ở núi Thiên thai,
2. Thiền sư Tuệ Minh ở chùa Báo Ân Hàng châu,
3. Đại sư Trí Ý ở La Hán, Chương châu,
4. Thiền sư Đạo Khâm ở Chương Nghĩa Kim Lăng,
5. Thiền sư Báo Ân ở Khuông Dật Kim Lăng,
6. Đại sư Văn Toại ở Báo Từ Kim Lăng,
7. Thiền sư Thủ Nhân ở La Hán Chương châu,
8. Thiền sư Đạo Tiềm ở chùa Vĩnh Minh Hàng châu,
9. Thiền sư Lương Khuông ở Huỳnh Sơn Phủ châu,
10. Thiền sư Thanh Tùng ở Linh Ẩn Hàng châu,
11. Thiền sư Huyền Tác ở Báo Ân Kim Lăng,
12. Đại sư Hạnh Ngôn ở Báo Từ Kim Lăng,
13. Thiền sư Trí Quân ở Tịnh Đức Kim Lăng
14. Quốc sư Tuệ Cư ở Đạo Phong Cao Ly..
15. Thiền sư Thái Khâm ở Thanh Lương Kim Lăng,
16. Thiền sư Thiệu Nham ở chùa Bảo tháp Hàng châu t
17. Thiền sư Pháp An ở Báo Ân Kim Lăng,
18. Thiền sư Khế Điều ở Sùng Thọ Phủ châu,
19. Thiền sư Thanh Tích ở Vân Cư Hồng châu,
20. Thiền sư Đạo Thường ở Bách Trượng Hồng châu,
21. Thiền sư Kính Tuân ở Bát Nhã Thiên Thai
22. Thiền sư Sách Chân ở Qui Tông Lô Sơn,
23. Thiền sư Thiệu Hiển ở Đồng An Hồng châu
24. Thiền sư Tuệ Viên ở Thê Hiền Lô Sơn,
25. Thiền sư Tùng Hiển ở Quán Âm Hồng châu
26. Thiền sư Diên Qui ở Trường An Lô Sơn,

27. Thiên sư Hy Phụng ở Chánh Cần Thường châu,
 28. Thiên sư Thê Luân ở Hưng Thiện Lạc Kinh,
 29. Thiên sư Tế ở Tân Hưng Hồng châu,
 30. Thiên sư Khuông Đạt ở Từ Vân Nhuận châu (30 vị trên đây
 thấy có ghi lục)

- Thiên sư Hành Tư đời thứ 9 (phần 1).

*** Đệ tử nổi pháp của Thiên sư Văn Ích ở Thanh Lương Kim
 Lăng có 30 vị:**

1. Quốc sư Đức Thiệu ở núi Thiên Thai.

Sư người ở Long tuyền Xử châu, họ Trần. Mẹ là họ Diệp mộng thấy ánh sáng chiếu thân mà có thai. Khi sinh Sư ra thì có nhiều kỳ lạ. Năm Sư 15 tuổi có vị tăng người Ấn độ khuyên xuất gia, 17 tuổi nương chùa Long qui ở bốn châu mà thọ nghiệp, 18 tuổi thọ Cụ giới ở chùa Khai Nguyên ở Tín châu. Trong năm Lương Khai Bình, Sư du phương đến núi Đầu Tử gặp Thiên sư Đại Đồng, mới bắt đầu phát tâm. Sau đó gặp Long Nha Độn Hòa thượng hỏi Đấng Hùng Tôn vì sao gần không được. Long Nha nói: Như lửa với lửa. Hỏi: Bỗng gặp nước đến thì làm gì. Long Nha nói: Ông không hiểu. Sư lại hỏi: Trời chẳng che đất chẳng chỡ, lý này như thế nào? Long Nha nói: Hạp như thế. Sư chẳng hiểu ý chỉ lại thỉnh chỉ dạy. Long Nha nói: Đạo thì ông sau này tự hiểu. Kế hỏi ngài Sơ Sơn rằng: Trong vòng ngàn lớp là người cảnh giới nào? Sơ Sơn nói: Bên trái xe sợi dây cỏ chè vè buộc chặt con quỷ Sư hỏi: Chẳng lạc xưa nay thỉnh Sư nói: ? Đáp: Chẳng nói. Sư hỏi: Vì sao chẳng nói? Đáp: Trong đó chẳng biện có không. Sư nói: Sư nay khéo nói. Sơ Sơn kinh hãi. Sư như thế trải tham 54 Thiện tri thức đều pháp duyên chưa khế. Cuối cùng Sư đến Lâm xuyên gặp Tịnh Tuệ Thiên sư. Tịnh Tuệ mới thấy biết là Thâm khí. Sư bèn trải qua khắp đến các tông lâm cũng mệt mỏi với sự tham vấn, chỉ tùy chúng mà thôi. Một hôm Tịnh Tuệ lên pháp đường, có Vị Tăng hỏi: Như thế nào là 1 giọt nước Tào Nguyên. Tịnh Tuệ là Tào Nguyên 1 giọt nước. Tăng ngơ ngẩn mà rút lui. Sư ngồi bên cạnh mà bỗng nhiên khai ngộ các nghi trệ ngày thường như băng tan thành nước cả. Sư bèn đem chỗ ngộ của mình trình lên ngài Tịnh Huệ. Huệ nói ông sau này sẽ làm thầy vua. Đến như Tổ Đạo Quang ta cũng không bằng. Từ đó các phương nói khác Huyền khóa xưa nay cùng chọn lựa chẳng lưu lại dấu vết nhỏ. Sư liền trở về Bốn đạo dạo núi

Thiên Thai thấy di tích của Trí giả khải Thiền sư có bằng chỗ ở cũ. Sư lại cùng trí giả đồng họ, lúc đó người gọi Sư là hậu thân của Trí giả. Lúc đầu Sư ở Bạc Sa. Lúc đó Ngô Việt Trung Ý Vương là con của Quốc vương hỏi thăm ở Thai Châu, nghe danh tiếng của Sư mời đến hỏi đạo. Sư nói rằng: Ngày khác làm bá chủ không quên Ân Phật. Niên hiệu Hán càn Hựu năm thứ nhất (Mậu thân) vương thừa kế ngôi vị Quốc vương, sai sứ đón Sư kính lễ như đệ tử. Có người truyền rằng Thiên Thai Trí giả dạy Hy Tịch nhiều lần nói với Sư rằng: Giáo của Trí giả niên tự tầm, lo xa nhiều tan lạc, nay nước Tân La gốc nó rất đầy đủ, nếu không phải từ lực của Hòa thượng thì không ai làm được. Do đó Sư nghe lời Ý Trung Vương. Vương sai sứ kịp mang thư Sư đến nước ấy chép lại đầy đủ mà đem về đến nay còn lưu hành trên đời. Sư lên pháp đường nói: Phật xưa phương tiện cũng như hà sa (cát sông Hằng). Tổ Sư nói: Không phải gió phướng động mà tâm nhân giả động đây chính là pháp môn Tâm ấn Vô thượng, bọn chúng ta là khách môn hạ của Tổ sư làm sao hiểu ý Tổ sư, chớ nói gió phướng chẳng động mà tâm ông vọng động. Chớ nói chẳng quét sạch gió phướng đến gió phướng chung lấy, chớ nói gió phướng động chỗ nào. Có lời nói phụ vật tâm sáng chẳng cần nhận vật. Có lời nói: Sắc tức là không. Có lời nói không phải gió phướng động mà cần hải diệu hội, như thế mà giải hội (hiểu rõ) thì cùng với ý chỉ của Tổ sư có gì giao thiệp. Đã chẳng cho hiểu như thế, các Thượng tọa cần phải biết hết, nếu ở trong đó mà ngộ triệt để thì pháp môn nào chẳng sáng, trăm ngàn chư Phật phương tiện 1 lúc rỗng suốt thì có nghi tình gì. Do đó Cổ nhân nói: Một liễu thì ngàn sáng, 1 mê thì vạn nghi hoặc các Thượng tọa há nay hiểu 1 mà mai lại chẳng hiểu chẳng phải là có 1 phần việc hưởng thượng khó hiểu, có 1 phần phàm phu thối kém chẳng hiểu. Kiến giải như thế nếu trải trần kiếp mà nếu lao nhọc thần trí vô ích thì không có chỗ đó. - Vị Tăng hỏi: Tướng các pháp tịch diệt chẳng thể dùng lời mà nói, Hòa thượng vì người như thế nào? Sư nói: Ông đến các phương tiện hỏi 1 lần. Đáp: Đó tức là dứt mất ngôn cú vậy. Sư nói: Trong mộng tỉnh táo. Hỏi: Mái chèo đều dừng như thế nào đến được bờ kia? Sư nói: Mừng ông bình sinh. Hỏi: Như thế nào là 3 thứ người bệnh? Sư nói: Khớp câu hỏi. Hỏi: Như thế nào là tâm Phật xưa? Sư nói: Câu hỏi này chẳng yếu. Hỏi: Như thế nào là sáu tướng? Sư nói: Tức là ông đó. Hỏi: Như thế nào là phương tiện? Sư nói: Câu hỏi này rất xác đáng. Hỏi: Tăng mất rồi thiên hóa về đâu? Sư nói: Trọn chẳng hưởng về đường ông. Hỏi: Vì sao không hưởng về đường con? Sư nói: Sợ ông không hiểu. Hỏi: Một hoa nở 5 cánh (lá) kết quả tự nhiên

thành, như thế nào là 1 hoa nở 5 cánh. Sư nói: Mặt trời mọc mặt trăng sáng. Hỏi: Như thế nào là kết quả tự nhiên thành? Sư nói: Trời đất sáng trưng. Hỏi: Như thế nào là Phật Vô Ưu. Sư nói: Sầu giết người. Hỏi: Tất cả núi non đất nước từ đâu khởi lên. Sư hỏi: Câu hỏi này từ đâu đến? Hỏi: Như thế nào là tâm số khởi. Sư nói: Sao kiêng sợ được. Hỏi: Như thế nào là mặt trăng thứ 2? Sư nói: Chỗ đến rất rõ ràng. Hỏi: Vì sao chẳng hiểu? Sư nói: Gọi cái gì là mặt trăng thứ 2? Hỏi: Như thế nào là mắt Sa-môn? Sư nói: Đen như sơn. Hỏi: Lúc tin tức tiêu mất hết thì thế nào? Sư nói: Tạ ân chỉ bày. Hỏi: Như thế nào là chuyển vật tức đồng Như Lai. Sư nói: Ông gọi gì là vật. Đáp: Đó tức là đồng Như Lai. Sư nói: Chớ làm tiếng giả can kêu. Hỏi: Thái tử Na-tra lóc thịt trả mẹ lóc xương trả cha, sau ở trên hoa sen vì cha mẹ mà nói pháp, chưa biết như thế nào là thân Thái tử. Sư nói: Đại gia thấy Thượng tọa hỏi. Đáp: Đó tức là Đại thiên đồng 1 tánh chân như. Sư nói: Y Hy giống khúc vừa mới nghe, lại bị gió thổi đi nơi khác. Hỏi: Sáu căn đều mất vì sao lý sự chẳng sáng. Sư hỏi: Chỗ nào chẳng sáng? Đáp: Đó tức là lý sự đều như. Sư nói: Lời trước ở đâu? - Sư có lúc gọi chúng bảo rằng: Đại phạm khi nói câu cần phải dứt thắm lậu mới được. Lúc đó có Vị Tăng hỏi: rằng: Như thế nào là câu dứt thắm lậu? Sư nói: Miệng ông chỉ giống lỗ mũi. Hỏi: Như thế nào là 1 pháp chẳng chứng? Sư nói: Đợi có nói năng. Hỏi: Như thế nào là chứng các pháp? Sư hỏi: Say làm gì? Sư có lúc bảo chúng rằng: Chỉ như Sơn Tăng mặc tình đối đáp các Thượng tọa còn hiểu thì để làm gì, chớ phải là tướng chân thật làm gì, chớ phải là chánh lúc ấy không có 1 pháp nào chứng được chẳng, chớ phải là biết nó đến chỗ nào, chớ phải là toàn thể hiển bày chẳng, chớ có hiểu lầm. Kiến giải như thế gọi là nương cậy cỏ cây, cùng Phật pháp cách xa như trời đất. Nếu như đáp nhiều thoại giản biện như huyền hà thì chỉ thành được cái tru kiến điên đảo. Nếu chỉ quý đáp thoại và giản biện thì có gì khó. Chỉ sợ vô ích với người mà thành nghi lầm. Như chỗ học từ trước của Thượng tọa giản biện hỏi đáp ghi nhớ đạo lý cực nhiều nhưng vì sao tâm nghi chẳng dứt, nghe Thánh xưa phương tiện đặc địa (chỗ đặc biệt chẳng hiểu, chỉ là nhiều đối ít thật, Thượng tọa chẳng bằng từ dưới gót chân mình 1 thời xem phá là đạo lý gì, có bao nhiêu pháp môn cùng Thượng tọa nghi cần giải quyết. Mới biết chỗ học của mình từ trước chỉ như là cội rễ của sinh tử ở trong cõi âm mà tính kế sống. Do đó, người xưa có nói: Thấy nghe chẳng thoát thì như trăng trong nước. Vô sự, trân trọng. Sư có kệ dạy chúng rằng:

Thông danh Huyền phong

*Chẳng phải nhân gian
Ngoài tâm không pháp
Đầy mắt núi xanh.*

Sau Sư ở chùa Bát Nhã mở pháp đường nói pháp 12 hội. Hội thứ nhất ngày mới mở pháp đường Sư dạy chúng rằng: Một lòng nuốt biển, tánh biển không thiếu sót, hạt cải ném đầu kim, kim bén không động thấy và chẳng thấy, hiểu và chẳng hiểu, chỉ ta biết mà thôi. Bèn có tụng rằng:

*Tạm xuống núi cao đã chỉ bày
Bát Nhã viên thông khắp mười phương
Trời người mênh mông không sai khác
Pháp giới tung hoành chốn chốn bày.*

Trần trọng. - Sư lên pháp đường có Vị Tăng hỏi: Theo xưa có nói: Nếu người thấy Bát Nhã liền bị Bát Nhã trói cột, nếu người chẳng thấy Bát Nhã cũng bị Bát Nhã trói cột, đã thấy Bát Nhã vì sao lại bị Bát Nhã trói cột? Sư nói: Ông nói Bát Nhã thấy cái gì? Học nói: Chẳng thấy Bát Nhã vì sao lại bị trói cột? Sư nói: Ông nói Bát Nhã chỗ nào chẳng thấy. Lại nói nếu thấy Bát Nhã chẳng gọi là Bát Nhã, chẳng thấy Bát Nhã cũng chẳng gọi là Bát Nhã. Bát Nhã lại làm gì mà nói thấy và chẳng thấy. Do đó người xưa nói: Nếu thiếu 1 pháp thì chẳng thành pháp thân, nếu thừa 1 pháp thì chẳng thành pháp thân, nếu có 1 pháp thì chẳng thành pháp thân, nếu không 1 pháp thì chẳng thành pháp thân, đây là chân tông của Bát Nhã đó các Thượng tọa nên biết: Lại có Vị Tăng hỏi: Bỗng lia Trượng thất Ngưng Phong đến ngồi ở Đạo tràng Bát Nhã, ngày nay gia phong thỉnh Sư 1 câu. Sư nói: Thiếu ông chỗ nào? Học nói đó tức là tiếng sấm chấn động càn khôn, mọi người đều được thấm nhuần ơn đức. Sư nói: May mà chưa hiểu lại đừng thò đầu ra, thò đầu ra thì không trúng. Các Thượng tọa cùng chứng minh khiến pháp còn lâu dài, cõi nước an lạc. Trần trọng - Hội thứ 2, Sư lên pháp đường có Vị Tăng hỏi: Theo giáo có nói: Về nguồn tánh không 2, nhưng phương tiện có nhiều môn, vậy như thế nào là tánh về nguồn? Sư nói: Ông hỏi ta đáp. Học hỏi như thế nào là phương tiện môn? Sư nói: Ông đáp ta hỏi. Học hỏi: Hương đến như thế nào? Sư nói: Điên đảo làm gì? Có Vị Tăng hỏi: Một thân tức vô lượng thân, vô lượng thân tức 1 thân, hỏi như thế nào tức vô lượng thân? Sư nói: Một thân. Học nói đó tức là người xưa Linh Sơn ngày nay thân thấy. Sư nói: Lý đáng thì làm. Lại nói: Ba đời chư Phật cùng lúc chứng minh Thượng tọa, Thượng tọa lại làm sao hiểu. Nếu khi hiểu chẳng đời, thì không mảy may nào có thể được đời đời.

Bởi vì sao, vì quá khứ vị lai hiện tại ba đời là Thượng tọa. Thượng tọa lại chẳng phải ba đời, thấm nhuần mưa dầm biển lớn giọt giọt đều đủ, 1 trần tánh không, pháp giới đều thấu gồm. Trân trọng - Hội thứ 3, Sư lên pháp đường có Vị Tăng hỏi: Bốn chúng vân tập trời người cung kính, mắt thấy tôn nhan nguyện nói Bát Nhã. Sư nói: Rõ ràng nhớ lấy. Học nói: Sư nói: Diệu pháp, quốc vương sống lâu, nhân dân an lạc. Sư nói: Ai hưởng về ông mà nói. Học nói: Pháp nhĩ như thế. Sư nói: Ông linh lợi. Lại Vị Tăng hỏi: Ba đời chư Phật chẳng biết có, ly nô bạch cô liền biết có, đã là ba đời chư Phật vì sao chẳng biết có? Sư nói: Lại là ông biết có. Học hỏi: Ly nô bạch cổ vì sao lại biết có? Sư nói: Ông chỗ nào thấy ba đời chư Phật. Lại Vị Tăng hỏi: Theo giáo có nói: Mắt chẳng thấy sắc trần, ý chẳng biết các pháp, như thế nào là mắt chẳng thấy sắc trần? Sư nói: Tức là tai thấy. Học hỏi: Như thế nào là ý chẳng biết các pháp? Sư nói: Mắt biết. Học nói: Đó tức là đường thấy nghe dứt, thanh sắc ồn ào? Sư nói: Ai hưởng về ông mà nói? Lại nói phạm tất cả hỏi đáp như mũi nhọn đâm nhau không mảy may tướng to nhỏ, sự đều thông, lý đều đủ, bởi do tất cả nói năng, tất cả Tam-muội, ngang dọc cạn sâu ẩn hiển tới lui... là thật tướng môn của chư Phật, chỉ cứ vào như nay 1 lúc nghiệm lấy. Trân trọng - Hội thứ 4, Sư lên pháp đường nêu rằng: Người xưa nói: Như thế nào là Thiên ba cõi kéo dài, như thế nào là Đạo mười phương rộng lớn vì sao mà nói ba cõi dằng dặc, chỗ nào là đạo lý mười phương rộng lớn. Muốn hiểu chẳng, lấp đầy mắt, lấp đầy tai, lấp đầy lưỡi thân ý, không chỗ trống thiếu, không chỗ chuyển động. Thượng tọa làm sao hiểu? ngang cũng không được mà dọc cũng chẳng được buông cũng chẳng được mà cướp lấy cũng chẳng được, không chỗ dụng tâm không chỗ bày biện. Nếu hiểu được như thế thì mới hiểu pháp môn dứt chọn lựa, tất cả nói năng dứt phẩm lậu - Có một Vị Tăng hỏi: Thế nào là lời dứt Sư nói: Hưởng về người khác mà nói miệng giống lỗ mũi Thượng tọa rất tốt. Như vậy mà hiểu thì chẳng thông gió mà đi. Như biết được hết mười phương thế giới là tròng mắt kim cương, vô sự. Trân trọng - Hội thứ 5, Sư lên pháp đường có Vị Tăng hỏi: Thiên hạ thái bình, đại vương sống lâu, như thế nào là vương. Sư nói: Mặt trời buổi sáng trắng sáng. Học nói như thế nào mà lãnh hội? Sư nói: Ai là Học nhân? Lại nói, thiên hạ thái bình đại vương sống lâu, đất nước giàu có không có tai nạn. Đây là lời Phật xưa nay chẳng đổi chẳng dời một lời. Do đó, có thể định xưa định nay. Các Thượng tọa hiểu lấy - Lại Vị Tăng hỏi: Nhân xưa có nói: Có vật trước trời đất vô hình vốn tịch liêu vắng lặng, như thế nào là có vật trước trời đất. Sư nói: Chẳng phải đồng hợp. Học

hỏi như thế nào là vô hình vốn vắng lặng? Sư nói: Ai hỏi trước trời đất. Học nói: Đó tức là chốn rừng yên tĩnh 1 mình tự dạo. Sư nói: Nói loạn cái gì. Lại nói: Phật pháp chẳng phải là đạo lý ấy, cần hiểu chẳng. Lời nói phát ra chẳng phải trước thanh sắc chẳng có vật mới hiểu thiên hạ thái bình đại vương sống lâu, đã đứng lâu. Trân trọng - Hội thứ 6, Sư lên pháp đường dạy chúng rằng: Phật pháp hiện thành tất cả đều đầy đủ. Người xưa nói: Tròn đủ đồng thái hư không thiếu không dư. Nếu thế thì ai thiếu ai thừa ai phải ai trái, ai hiểu ai chẳng hiểu. Do đó, nói đi Đông cũng là Thượng tọa, đi Tây cũng là Thượng tọa, đi Nam cũng là Thượng tọa, đi Bắc cũng là Thượng tọa. Thượng tọa nhờ đâu được thành Đông Tây Nam Bắc. Nếu hiểu được tự nhiên đường thấy nghe hay biết đều dứt, tất cả các pháp hiện tiền, vì sao như thế? Vì pháp thân vô tướng mắt nhìn đâu cũng là hình, Bát Nhã vô tri đối duyên mà chiếu, 1 lúc triệt để hiểu lấy. Các Thượng tọa người xuất gia họp làm gì. Đây là lý vốn có, chưa hẳn là phần ngoài biết tâm thông hiểu nguồn cội, cho nên là Sa-môn. Nếu biết tâm sáng suốt thật không mảy may chướng ngại. Thượng tọa đã đứng lâu. Trân trọng - Hội thứ 7, Sư lên pháp đường có Vị Tăng hỏi: Muốn vào biển vô vi trước phải ngồi thuyền Bát Nhã, như thế nào là thuyền Bát Nhã? Sư nói: Chỗ trụ vô thường. Hỏi: Như thế nào là biển vô vi. Sư nói: Lại hiểu thuyền Bát Nhã. Vị Tăng hỏi: Cổ đức có nói lên trời chẳng dựa vào, khắp đất không đường đi, như thế nào là lên trời chẳng dựa vào thang? Sư nói: Chẳng quý đất mảy may. Học hỏi như thế nào là khắp đất không đường đi? Sư hỏi: Vừa rồi nói với ông cái gì. Sư lại nói: Trăm ngàn Tam-muội, trăm ngàn môn thần thông, trăm ngàn môn Diệu Dụng, hết cả chẳng ra ngoài biển Bát Nhã. Bởi vì sao, vì ở gốc vô trụ mà kiến lập các pháp. Do đó, mà nói sinh diệt tới lui tà chánh động tịnh ngàn biến vạn hóa đều là Đại Định môn của chư Phật không hơn đây ngày các Thượng tọa, mọi người rốt lấy Tăng tuổi thọ Phật pháp. Trân trọng - Hội thứ 8, Sư lên pháp đường có Vị Tăng hỏi: Thế Tôn có chánh pháp nhãn giao phó cho Ma-ha-ca-diếp, chỉ như Ca diếp ở hang Tân-bát-la chưa biết giao phó cho ai? Sư hỏi: Bảo ta nói cho ai? Học nói đó tức là Linh Sơn giao phó chẳng khác ngày nay. Sư hỏi: Ông chỗ nào thấy Linh Sơn? Lại có Vị Tăng hỏi: Bảo ấn của Tịnh Tuệ Hòa thượng được thân truyền chưa biết 1 hội ngày nay sẽ giao cho ai? Sư nói: Trống từng từng 1 đầu đánh 2 đầu kêu. Học nói: Đó tức là vạn Thánh đồng nhóm xưa nay không khác? Sư nói: Sông thiên sóng lặng tìm nước mê nguồn. Lại có vị Tăng là Thanh Ngộ thưa rằng: Đế vương xin mời Sư nhận ân vua, trong hội Bát Nhã thỉnh Sư nêu bày. Sư nói: Rõ

ràng nhớ lấy. Học nói: Đó tức là lưới báu Vân Đài cùng nói diệu âm. Sư nói: Thanh Ngộ ở đâu. Học nói: Pháp của vương pháp như thế. Sư nói: Ai chứng minh. Lại nói: Vân Sơn giao phó rõ ràng, các Thượng tọa 1 thời nghiệm lấy, nếu nghiệm được lại không lý khác, chỉ là như nay thì như trên không trung mặt trời mọc sáng, mây che tối núi non đất đai tất cả thế giới hữu vi thấy đều hiện rõ. Cho đến vô vi cũng lại như thế. Thế Tôn dặn dò xong cho đến nay đều không mảy may sai khác, lại giao cho ai? Do đó Tổ Sư nói: Tâm tự tâm xưa nay, bốn tâm không có pháp, pháp pháp có bốn tâm, chẳng tâm chẳng bốn pháp. Đây là Linh Sơn giao phó gương mẫu, các Thượng tọa triệt để hiểu lấy, chớ để ngày tháng luống qua, ân vua khó báo đền ân chư Phật khó đáp đền, ân cha mẹ thầy dạy khó đáp đền, ân thí chủ mười phương khó đáp đền, huống là thiết lập thứ tự như vậy để hưng long Phật pháp hay sao?. Nếu không phải sức ân quốc vương sao được như thế. Nếu muốn báo ân thì phải sáng suốt Đạo nhãn vào Tánh Hải Bát Nhã mới được đã đứng lâu rồi. Trân trọng - Hội thứ 9, Sư lên pháp đường có Vị Tăng hỏi: Nhân Tiên Đức có nói: Vào không pháp cũng không. - Hai tướng xưa nay đồng, như thế nào là 2 tướng xưa nay đồng. Sư nói: Núi sông đất liền. Học nói: Chẳng hiểu, xin Sư phương tiện. Sư nói: Chỗ nào là chỗ chẳng phương tiện. Lại có Vị Tăng hỏi: Nhân giáo có nói: Tâm thanh tịnh cho nên pháp giới thanh tịnh, như thế nào là tâm thanh tịnh. Sư nói: Là chim ca-lăng-tần-già cộng mạng. Học hỏi: Tâm cùng pháp giới là 1 hay hai. Sư nói: Ông tự hỏi hay người khác hỏi. Sư lại nói Đại đạo rộng lớn há bằng xưa nay, vô danh vô tướng là pháp là tu. Bởi do pháp giới vô biên nên tâm cũng không bờ bến mà không việc, nào chẳng bày không lời nào chẳng rõ như thế mà hiểu được thì gọi là Bát Nhã. Hiện tiền lý rất đồng chân tế, tất cả núi sông đất liền sum la vạn tượng tường vách ngói đá đều không mảy may thiếu sót. Vô sự đứng lâu. Trân trọng - Hội thứ 10, Sư lên pháp đường có Vị Tăng hỏi: Nhân Sư có nói: Chín trời gõ ấn ngọc, 7 Phật điềm tâm trước, như thế nào là ấn. Sư nói: Không lộ nét. Hỏi: Như thế nào là tâm? Sư nói: Ông tên là An Tư. Lại nói: Pháp giới tánh hải như hộp kín như tàng che, như móc như khóa, như vàng như sắc vàng, từng vị trí đều ngang không mảy may sai khác chẳng trộn lộn nhau, chẳng 1 chẳng khác, chẳng riêng chẳng đồng, nếu về thật địa thì pháp pháp đều đến cùng, chẳng phải là bắt đầu hỏi cái đó như thế nào là phải, khi chẳng hỏi thì liền không phải, lúc cùng ngồi trên giường thì có, chẳng ngồi thì không. Chỉ như Lão túc các phương nói giáo ở đời như hằng sa, 1 đại tạng kinh của Như Lai từng quyển đều nói lý Phật, từng câu đều

nói tâm Phật nhân sao mà chẳng hiểu được. Nếu 1 mực tiêm cách ngời giáo ý thức hiểu rõ, nhiều Thượng tọa trải trần sa kiếp cũng không thể thấu triệt được đây gọi là tri kiến điên đảo, thức tâm hoạt kế, đều là chỗ không có hiệu quả. Đây bởi gốc rễ chẳng sáng nếu rốt được nguồn pháp chư Phật thì hà sa đại tạng 1 lúc hiện tiền, chẳng thiếu mảy may, chẳng thừa mảy may, chư Phật lúc đó luôn ra đời luôn nói pháp độ người chưa từng giá đoạn. Cho đến vượn kêu chim hót, cỏ cây tòng lâm cũng thường giúp Thượng tọa phát cơ. Chưa có 1 lúc nào chẳng vì Thượng tọa. Có chỗ kỳ đặc như thế. Khá tiếc biết bao cho các Thượng tọa. Mọi người say xét lấy để khiến cho pháp ở lâu trên đời, mong thọ mạng trời người tăng thêm nhiều quốc vương vô sự và an lạc. Trân trọng - Hội thứ 11, Sư lên pháp đường nêu lời Cổ nhân nói rằng: Ta có lời trên trời cỡi người nếu chẳng hiểu nước trong núi xanh lại làm gì một lời đạo lý. Người xưa nói cần phải hiểu thấu mới được, nếu lấy lời nói mà gọi là nói thì chưa có chỗ hiểu. Bởi do rốt được cội rễ các pháp thì mới hiểu một lời nói. Chẳng phải là một lời nói nửa câu suy lường hiểu biết gọi là một lời nói. Nếu hiểu dứt đường nói năng tâm suy nghĩ hết thì mới đến được cảnh giới của người xưa. Cũng chẳng phải là nhắm mắt dấu con người không có chỗ thấy mà gọi là dứt đường nói năng. Lại chớ hiềm nghi. Phật pháp chẳng phải là đạo lý ấy. Có hiểu chẳng? Nếu trải qua trần sa kiếp mà nói cũng chưa từng có nửa câu đến được. Các Thượng tọa trải qua trần sa kiếp chẳng nói cũng chưa từng thiếu sót nửa câu cần phải triệt để hiểu đi mới được. Nếu như thế mà khám chước danh ngôn khổng lao tâm lực đều không có chỗ dùng. Cùng các Thượng tọa cùng chúng minh kẻ hậu học sơ tâm hay mau nghiên cứu lấy. Đứng đã lâu. Trân trọng - Hội thứ 12, Sư lên pháp đường có Vị Tăng hỏi: Đầu lâu thường ở thế giới, lỗ mũi sờ chạm gia phong, như thế nào là đầu lâu thường ở thế giới. Sư nói: Lại đợi đáp thoại. Học nói: Như thế nào là lỗ mũi sờ chạm gia phong? Sư nói: Lúc đó lại nêu 1 lần. Tăng lại hỏi: 1 người cầm đuốc tự đốt chết thân, 1 người bày thầy nằm ngang giữa lộ, 2 người này ai là biện Đạo? Sư nói: Chẳng phân phát. Học nói: Chẳng hiểu, xin Sư chỉ bày. Sư nói: Ông gọi tên Kính tân. Học nói: Chưa biết lại có người chứng minh không? Sư nói: Có. Học hỏi: Người nào chứng minh? Sư nói: Kính Tân chứng minh. Có Vị Tăng hỏi: Khi Ngư Đầu chưa gặp Tứ tổ thì thế nào? Sư nói: Cảnh lạ dấu linh người thầy đều ham. Tăng lại hỏi: Gặp rồi thì như thế nào? Sư hỏi: Vừa rồi nói với ông cái gì. Lại Vị Tăng hỏi: Nhân lời xưa có nói: Gõ đánh hư không kêu cốc cốc, người đá người gõ đều lên tiếng dạ, tháng 6 tuyết rơi bay lả tả. Đây

là Như Lai Đại Viên Giác, như thế nào là gõ đáng hư không? Sư nói: Nô lệ ở Côn luân mặc quần đùi sắt đánh 1 gậy đi 1 bước. Học nói: Đó tức là người đá người gõ đều lên tiếng dạ. Sư nói: Ông lại nghe chẳng? - Lại nói: Pháp môn chư Phật thì luôn như thế. Thí như trong biển lớn ngàn vạn sóng lớn nhỏ chưa từng tạm dừng, chưa từng tạm có chưa từng tạm không, minh minh sáng suốt tự tại. Tông ba đời ở 1 đầu lông, tròn xưa nay ở 1 niệm, nên phải triệt để mà thấu hiểu mới được. Chẳng phải hỏi 1 thì nói ghi nhớ 1 chuyển thoại khéo làm đạo lý. Gió mây trăng nước 4-6-8 đối chính là Phật pháp. Chớ tự hiềm nghi các Thượng tọa, rớt ráo vô ích. Nếu triệt để mà hiểu rõ thật không có chỗ dấu kín thì không cội nào chẳng bày, không trần nào chẳng hiện. Ngay vị phàm phu ngang với chư Phật, chẳng cần mảy may sức lực, cùng lúc hiểu được dễ dàng. Vô sự đứng lâu, trân trọng.

Năm Khai Bảo thứ 4 (Tân mùi) ngọn núi ở Hoa Đảnh bỗng phát tiếng chấn động 1 núi. Sư nói: Ta không còn ở lâu nữa. Tháng 6 năm sau có sao rơi ở đỉnh núi, rừng cây bạc trắng. Sư có bệnh bèn lên ở núi Liên Hoa Vân tham vấn như thường. Ngày 28 thì tập chúng nói lời giã biệt rồi ngồi kiết già mà hóa, thọ 82 tuổi, lập được 65.

2. Thiên sư Tuệ Minh ở chùa Báo Ân, Hàng châu.

Sư họ Tướng, xuất gia từ bé rất rành 3 học, có chí tìm hiểu Huyền chỉ, bèn dạo về phương Nam mà đến Môn việt, trải các Thiền hội mà chẳng khế hợp bốn tâm. Sau Sư đến Lâm xuyên gặp ngài Tịnh Tuệ Thiền sư, tình thầy trò Đạo hợp, liêm tìm về núi Đại Mai ở Cận thủy mà ở am. Lúc đó ở Ngô Việt Thiền học tuy rất thịnh hành nhưng vì Huyền sa chánh tông ở ngoài thành Sư muốn sửa đúng mà dẫn dắt. Một hôm có 2 thiền khách đến. Sư hỏi: Thượng tọa từ đâu đến đây thì đáp là ở Đô thành. Sư nói: Thượng tọa lia Đô thành mà đến núi này thì Đô thành thiếu Thượng tọa mà núi này thừa Thượng tọa. Thừa thì ngoài tâm có pháp, thiếu thì tâm pháp chẳng khắp, nếu nói được đạo lý thì ở, không hiểu thì đi chỗ khác. Hai Thiền khách chẳng đáp được - Có vị Tăng mới đến hỏi: Như thế nào là chủ Đại Mai? Sư nói: Xà-lê lia đâu đến đây? Vị Tăng không đáp. Sư dời về ở am tại Bạch Sa núi Thiên Thai. Lúc đó có Bằng Ngạn Thượng tọa học rộng nhớ dai đến hỏi Sư luận về Tông thừa. Sư nói: Nhiều lời thì cách xa Đạo, nay có việc mượn hỏi: Chỉ như từ trên các Thánh và các Tiên đức lại có người chẳng ngộ chẳng. Bằng Ngạn nói: Nếu là các Thánh tiên đức há có người chẳng ngộ sao. Sư nói: 1 người phát chân qui nguyên thì mười phương hư không đều tiêu tổn. Nay núi Thiên Thai nghi nhiên như thế nào mà được tiêu tổn. Minh

Nặng chẳng biết ra sao. Từ đó, người các tông khác phiếm học đến thì đều hết sức tin phục. Năm Hán Càn Hồ, Ngô Việt Trung Ý Vương đón Sư vào phủ hỏi pháp, mời Sư ở viện Tư Sùng. Sư luận bàn nhiều về Tông chỉ cao tột của Đại sư Tông Nhất-Huyền Sa và Pháp Nhân- Địa tạng. Vương nhân đó mời các bậc Thiên sư tài giỏi ở Thụy Nham và các danh công trong thành luận bàn mà định hơn kém. Thiên Long Thiên sư hỏi rằng: Tất cả chư Phật và pháp nói ra đều lấy từ kimnh này chưa biết kinh này từ đâu mà ra? Sư hỏi: Nói gì? Thiên Long định hỏi lại. Sư nói: Qua mất rồi. Tư Nghiêm Trưởng lão hỏi: Như thế nào là hiện tiền Tam-muội. Sư nói: Có nghe chẳng? Đáp: Tôi chẳng điếc. Sư nói: Quả nhiên ông đã điếc. Sư nêu lời mình ở tháp ngài Tuyết Phong hỏi Lão túc rằng: Phàm theo duyên mà có, thì trước sau đều thành hoại, không theo duyên mà có thì trải nhiều kiếp luôn kiên cường (chắc thật?), kiên cùng hoại thì tạm gác lại. Vậy Tuyết Phong ngày nay ở đâu. Chúng đều không đáp được. Nếu có kẻ đáp được thì cũng không thể trưng câu hỏi. Lúc đó mọi người đều phục. Vương rất mừng mời Sư ở đó, ban hiệu là Viên Thông Phổ Chiếu Thiên sư. Sư lên pháp đường bảo chúng rằng: Các người lại rõ được chẳng, chớ bảo nói im động tịnh đều là Phật sự, lại chớ hiểu lầm. Vị Tăng hỏi: Như thế nào là ý Tây Trúc đến? Sư nói: Ông có thấy (gặp) Hương Đài chẳng?? Đáp: Con chưa hiểu xin Sư chỉ bày. Sư nói: Hương Đài cũng chẳng biết. Hỏi: Là cơ trước mắt như thế nào là ý Tây Trúc đến? Sư nói: Ông sao chẳng hỏi. Hỏi: Đó tức là hiểu rõ rồi vậy. Sư nói: Cũng là không có tác dụng. Hỏi: Như thế nào là đại ý Phật pháp? Sư nói: Ta thấy đèn sáng Phật vốn có ánh sáng tốt lành như thế. Hỏi: Như thế nào là bản thân của đệ tử? Sư nói: Chỉ nói rõ câu hỏi là ý gì?. Hỏi: Như thế nào là ý Tây Trúc đến? Sư nói: 10 vạn 8 ngàn chân thật mà vất vả bôn ba ngay đây Tây đến mà chẳng Đông đến. Hỏi: Như thế nào là mặt trăng thứ 2. Sư nói: Dụi mắt nhìn hoa hoa mấy đóa, thấy cây tinh minh có mấy cành.

3. Đại sư Trí Y Tuyên Pháp ở La Hán Chương châu.

Sư lên pháp đường nói: Hết cả mười phương thế giới không 1 vi trần pháp nào khiến thấy nghe hay biết cho ông, có tin chẳng, tuy thế cũng cần Ngộ mới được, chớ xem là nhàn mà chẳng thấy Đạo, riêng sáng bản thân mà chẳng ngộ trước mắt thì người này chỉ có 1 con mắt. Có hiểu chẳng? - Vị Tăng hỏi: mảy may chẳng lập vì sao có xấu đẹp trước mắt? Sư nói: Rõ ràng nhớ lấy đến chỗ khác mà hỏi người. Hỏi: Đại chúng vân tập ai là người được? Sư nói: Lại từng mất chẳng? Hỏi: Như thế nào là Phật? Sư nói: Là ông đó. Tăng hành cước hỏi như thế

nào là gia phong của Bảo Thọ? Sư nói: 1 lược xem kỹ. Hỏi: Đó tức là đại chúng có nhờ cậy. Sư nói: Ông làm gì? Đáp: Trợn chẳng dám lừa đại chúng. Sư nói: Chê ít làm gì? Sư hỏi: Vị Tăng: Thọ nghiệp ở đâu? Đáp: Ở Phật tích. Sư hỏi: Phật ở đâu. Đáp: Chỗ nào chẳng phải. Sư đưa nắm tay lên nói: Làm gì? Đáp: Hòa thượng thân gồm lấy. Sư nói: Tha cho Xà-lê 7 gậy - Sư hỏi: Vị Tăng: Mùa hạ này ở đâu? Đáp: Ở chỗ của Thượng tọa Vô Ngôn. Sư nói: Lại từng có hỏi người khác chăng? Đáp: Cũng từng thăm hỏi. Sư nói: Vô Ngôn (không nói) sao hỏi được? Đáp: Nếu được Vô Ngôn thì chỗ nào không hỏi được? Sư hét bảo rằng: Khớp giống hỏi Lão huynh - Sư cùng Ngạn Đoan Trưởng lão ăn bánh nướng. Đoan nói: Trăm loại ngàn thứ thể nó chẳng 2. Sư nói: Làm gì là thể chẳng 2. Đoan đưa cái bánh lên. Sư nói: Đó chỉ là trăm loại ngàn thứ Đoan nói cũng là chỗ thấy của Hòa thượng. Sư nói: Ông cũng là thứ (loại) la công vịnh lưu. Khi Sư sắp mất dạy chúng rằng: Chiều nay 4 đại chẳng hòa hợp, mây trôi chim bay gió động bụi dậy đất mênh mông, lại có người trị được chăng? Nếu trị được thì suốt kiếp chẳng biết nhau, nếu trị không được thì luôn luôn thấy ta. Nói xong thì mất.

4. Thiên sư Đạo Khâm ở Chương Nghĩa Chung sơn, Kim lăng.

Sư người Thái nguyên. Trước Sư ở Thê thiên Lô Sơn. Sư lên pháp đường nói Đạo xa lắm thay, gặp việc mà chân. Thánh xa lắm thay, hiểu thì sáng Ta bình thường dạy ông sao chẳng hướng vào chỗ đặt y bát mà ngồi tham lấy, cần phải bắt đầu bàn bạc cái gì? Đã bắt đầu thì ta sẽ không được việc gì, liền nêu một ít phương tiện của Cổ đức phần chấn chút ít giải lạc lông rùa sừng hổ. Các Thượng tọa muốn được tỉnh yếu chẳng, thì trong Tăng đường, dưới Tam môn, trong liêu phòng mà tham lấy. Lại có chỗ hiểu chưa. Nếu có chỗ hiểu thử nói xem, ta sẽ cùng chứng minh cho Thượng tọa - Vị Tăng hỏi: Như thế nào là cảnh của Thê Hiền? Sư nói: Thê Hiền có cảnh nào? Hỏi: Người xưa cầm gậy dựng phát trần vẫn là việc trong Tông thừa có không? Sư nói: Người xưa nói rồi. Hỏi: Học nhân mới vào Tông lâm xin Hòa thượng chỉ bày. Sư nói: Một tay chỉ trời 1 tay chỉ đất. - Quốc chủ Giang Nam thỉnh Sư ở Đạo Tràng chương Nghĩa. Sư dạy chúng rằng: Chung lại trong đó lập cái gì? Thiện tri thức đông như hà sa, cùng ông thường làm bạn đi đứng nằm ngồi không lìa bỏ nhau, chỉ luôn thể sát phương tiện người xưa, chỉ vì tin không kịp được như đây nên như thế?. Các Thượng tọa chỉ ở trong Phật pháp lưu tâm thì đều được. Vô Sự, Thể Đạo đi - Vị Tăng hỏi: Như thế nào là ý Tây Trúc đến? Sư nói: Chẳng Đông chẳng Tây. Hỏi: Trăm năm trong nhà tối 1 ngọn đèn phá tan thì thế nào? Sư nói: Chớ nói lừa

gạt. Hỏi: Phật pháp lại chịu biến đổi chẳng? Sư nói: Là Thượng tọa đó. Vị Tăng hỏi: Đại chúng đã vân tập thỉnh Sư nêu bày Tông chỉ. Sư nói: Lâu rồi. Hỏi: Như thế nào là Huyền chỉ. Sư nói: Huyền có chỉ gì?

5. Thiên sư Khuông Dật Báo Ân- Kim Lăng.

Sư người ở Minh châu. Trước Sư ở Từ Vân Nhuận Châu. Giang Nam Quốc chủ thỉnh Sư lên viện, ban hiệu là Ngưng Mật Thiền sư. Một Sư lên pháp đường tập chúng, Sư ngoái nhìn đại chúng bảo rằng: y đó mà làm thì không bị lụy. Tin chẳng, như mặt trời chói lọi trên không chớ nên suy lường thì suy lường không đến. Nếu ông suy lường đến được thì gọi là trí tuệ có hạn. Chẳng thấy các Tiên đức nói người vô tâm, thì hợp Đạo, Đạo vô tâm thì hợp người. Người và đạo đã hợp thì gọi là người vô sự. Lại tự sao mà phàm, tự sao mà Thánh, đây nếu chưa hiểu thì cũng chỉ là bị mê tình che lấp liền bỏ chẳng được. Lúc mê thì có trở ngại, vì đối đãi các thứ chẳng đồng, bỗng nhiên tỉnh hẳn cũng không chỗ được. Thí như Diễm-nhã-đạt-đa nhận ảnh làm đầu há chẳng phải là đội đầu tìm đầu, song chánh lúc mê đầu lại chẳng mất, kịp khi ngộ thì đầu cũng chẳng được. Bởi sao, vì người mê gọi là mất người ngộ bảo là được. Được mất (đắc thất) là ở người đâu quan hệ gì động tịnh. - Vị Tăng hỏi: chư Phật bày pháp khắp thắm nhuần các cơ, Hòa thượng lập pháp thì người nào được nghe. Sư nói: Chỉ có ông là chẳng nghe. Hỏi: Như thế nào là 1 câu của Báo Ân? Sư nói: Nói không phải được chẳng? Hỏi: Trong 12 giờ suy lường chẳng chỗ như thế nào là thực hành. Sư nói: Ngày nay ông ở đâu? Hỏi: Tổ Sư Tây Trúc đến làm sao nêu ra. Sư nói Không trái điều thưa thỉnh. Hỏi: Thế nào là một câu? Sư nói: Ta đáp sao giống ông nêu. Hỏi: Phật vì 1 đại sự nhân duyên mà ra đời chưa biết Hòa thượng ra đời như thế nào? Sư nói: Khớp lắm. Thưa: Đó tức là đại chúng có chỗ nhờ cậy. Sư nói: Chớ hiểu lầm.

6. Đạo sư Văn Toại ở Báo Từ Đạo tràng tại Kim Lăng.

Sư người Hàng châu, họ Lục. Khi mới sinh Sư cha mẹ dời nhà đến Tuyên thành. Tuổi mới lớn thì đỉnh đạc ham học, bèn lễ ngài Tăng chánh ở Trì châu mà xuống tóc và thọ giới. Năm 16 tuổi quán phương thiền giáo đều học thường nghiên cứu kinh Thủ Lăng Nghiêm mười trực, phân rõ chân vọng duyên khởi gốc ngọn đều lâu thông. Do đó, Sư tiết khoa chú thích văn cú rành rẽ, khi việc đã xong thì Sư đến gặp ngài Tịnh Tuệ Thiền sư mà trình chỗ làm của mình thì rất phù hợp ý kinh. Tịnh Tuệ hỏi: Lăng Nghiêm há chẳng phải là có 8 nghĩa có 8 nghĩa lại? Sư nói: Đúng. Hỏi: Minh còn thế nào? Sư đáp: Minh lại là mặt trời. Hỏi: Mặt trời lại là gì? Sư mù mịt không đáp được. Ngài Tịnh Tuệ bèn bảo

đem đốt hết văn đã chú thích đi. Sư từ đó mới tâm phục mà thỉnh ích, mới quên tri giải. Lúc đầu Sư ở chỉ quán Cát châu. Năm Càn Đức thứ 2, quốc chủ đón Sư vào ở Trường Khánh, kế đến Thanh Lương, rồi ở Báo Từ Đại Đạo tràng, ban hiệu cho Sư là Lôi Âm Giác Hải Đại Đạo sư, kính trọng đãi Sư khác hơn mọi người. Sư lên pháp đường bảo chúng rằng: Trời người quần sinh đều nhờ ân đức này, oai quyền ba cõi, đức khắp 4 loài, đều được linh quang đều khen diệu nghĩa, mười phương chư Phật luôn kính lạy, ông sao dám phải quấy ư? Đó gọi là mở môn phương tiện, đối căn mà lập giáo liền có như thế. Như dòng nước kia chảy vô cùng nếu hay y đó mà vâng làm thì có gì chẳng được. Do đó, Tiên Sư Thanh Lương nói: Phật tức là người vô sự. Lại như nay mà tìm người vô sự ấy cũng chẳng thể được - Vị Tăng hỏi: Phật pháp của Sùng thọ giao phó chỉ quán, chỉ quán Phật pháp giao phó cho người nào? Sư nói: Ông thử nêu Sùng thọ Phật pháp xem. Hỏi: Ở đỉnh núi trong hang đá có Phật pháp không? Sư hỏi: Ông gọi gì là đỉnh núi hang đá? Hoặc như thế nào là Đạo? Sư nói: Vọng tưởng điên đảo. Sư bảo chúng rằng: Lão tăng bình sinh trăm không chỗ hiểu, ngày ngày 1 thứ, tuy ở cõi này mà tùy duyên nhậm vận đảm nhận, ngày nay các Thượng tọa cùng gốc xưa không khác. Vị Tăng hỏi: Như thế nào là việc không khác? Sư nói: Ngàn sai vạn khác. Tăng lại hỏi. Sư nói: Ngừng ngừng, không cần nói, lại hiểu lấy ngàn sai vạn khác. Hỏi: Như thế nào là gia phong của Hòa thượng? Sư nói: Phương trượng có cánh cửa bằng gỗ. Hỏi: Như thế nào là vô tướng Đạo tràng? Sư nói: Miếu tứ lang ngũ lang. Hỏi: Như thế nào là kiếm thổi lông? Sư nói: Gậy cán bột mì. Hỏi: Như thế nào 1 đường ngay thẳng? Sư nói: Xa xa gần gần. Hỏi: Cứ như thế thì thế nào. Sư nói: Than ôi người ngu, đây là đường hiểm - Sư hỏi: Tăng: Từ đâu đến? Đáp: Từ Tào Sơn Phủ Châu đến. Sư hỏi: Mấy đoạn đường? đến đây? Đáp: 7 đoạn đường?. Sư nói: Đi tức phải qua nhiều núi rừng khe suối, cái gì là bản thân của ông? Đáp: Tất cả. Sư nói: Chúng sinh điên đảo nhận vật làm mình. Hỏi: Như thế nào là bản thân của học nhân? Sư nói: Tất cả. Sư lại nói: Các Thượng tọa đều ở chỉ quán từ Đông qua Hạ lại có người ngộ bản thân không? Chỉ quán cho ông chứng minh, khiến ông thật thấy chẳng bị tà ma mê hoặc. Hỏi: Như thế nào là bản thân của Học nhân? Sư nói: Tốt thay Sư tăng này mắt rất rõ ràng.

7. Thiên sư Thủ Nhân ở viện La Hán, Chương châu.

Sư người Vĩnh Xuân, Tuyên châu. Trước Sư tham vấn ngài Tịnh Huệ, sau trở về quận nhà trú ở viện Thượng phương, chùa Hưng giáo tại Đồng An. Sư dạy chúng rằng: Chỉ cứ theo ngày nay thì ai thiếu ai thừa.

Nhưng tuy thế cũng là Đệ Nhị Nghĩa Môn. Nếu Thượng tọa thấu suốt được thì cũng là 1 hay 2, lại cần phải xem thật kỹ (tử tế?) - Vị Tăng hỏi: Như thế nào là ý Tây Trúc đến? Sư nói: Tức nay là ý gì? Hỏi: Như thế nào là Niết-bàn? Sư nói: Sinh tử. Hỏi: Như thế nào là Niết-bàn? Sư nói: Sinh tử. Hỏi: Như thế nào là sinh tử? Sư nói: Vừa rồi nói cái gì? Vị Tăng chúng tham buổi chiều. Sư bảo chúng rằng: Vật vật xưa nay không có chỗ, 1 vầng trăng sáng chiếu ao tâm. Rồi trở về phương trượng. Kế Sư đến ở viện Báo Ân ở Chương châu, bảo chúng rằng: Báo Ân trong ấy chẳng hề cùng người chọn lựa nói thoại, hôm nay cùng các Thượng tọa lựa chọn một vài câu thoại, vẫn mong vui chẳng? Các Thượng tọa, chân hạc dài, chân vịt ngắn, cam thảo thì ngọt, Huỳnh Nghiệt thì đắng, như vậy chọn lựa rõ ràng có thoả mái dễ chịu chẳng. Các Thượng tọa chớ nói huyết mạch chẳng thông nước bùn có ngăn cách, lại chớ hiểu lầm. Trân trọng - Vị Tăng hỏi: Như thế nào là ý Tây Trúc đến? Sư nói: Gọi ý Tây Trúc đến? Thưa: Đó tức là không có Tây Trúc đến? Sư nói: Do miệng ông nói nhé. Hỏi: Như thế nào là gia phong của Báo Ân? Sư nói: Không phải chỗ để mắt của ông. Hỏi: Học nhân chưa rõ ý chỉ thỉnh Sư phương tiện. Sư nói: không cô phụ nhau chẳng? Thưa: Đó tức là có phần thầy trò vậy. Sư nói: Tòng lâm thấy nhiều. Thưa: Như thế nào là đại ý Phật pháp? Sư nói: Nói gì với ông. Hỏi: Như thế nào là tướng vô sinh? Sư nói: Bỏ thân nhận thân. Hỏi: Đó tức là sinh tử không qua (lỗi?). Sư nói: Liệu ông hiểu chẳng. Sư lại nói mọi người đều đủ lý, mỗi mỗi đều viên thường. Hỏi: Như thế nào là lý Viên thường? Sư nói: Vô sự chẳng sai khác. Đáp: Đó tức là tung hoành pháp giới vậy. Sư nói: Khéo nói có khó gì. Hỏi: Như thế nào là chẳng đến 3 tác? Sư nói: Ông hỏi ta đáp. Sư hỏi: Tăng từ đâu đến? Đáp: Từ Phước châu đến. Sư nói: Lợi qua nhiều đỉnh núi như thế cái gì là bản thân của Thượng tọa. Đáp: Con thân lìa Phước châu. Sư nói: Thương lượng đó riêng có thương lượng khác. Đáp: Lại nói thương lượng làm gì. Sư nói: Ông nói đọa. Hỏi: Chẳng mê muội duyên trần thỉnh Sư 1 tiếp. Sư nói: Gọi gì là duyên trần. Vị Tăng hỏi: Nếu chẳng hỏi sao dứt nghi tình. Sư nói: Nếu chẳng thưa phải ngày nay liền làm chính thức.

8. Thiên sư Đạo Tiềm ở chùa Vĩnh Minh, Hàng châu.

Sư người ở phủ Hà Trung, họ Võ, trước đến Lâm Xuyên gặp ngài Tịnh Tuệ Thiên sư. Mới thấy liền lấy làm lạ mà cho vào thất. Một hôm Tịnh Tuệ hỏi: Ngoài thưa thỉnh ra ông xem kinh gì? Sư nói: Xem kinh Hoa Nghiêm. Tịnh Tuệ hỏi: Chung riêng đồng khác, thành hoại sáu tướng thì thuộc môn nào? Sư đáp: Văn trong phẩm Thập địa, dựa vào

lý thì tất cả pháp thế gian, xuất thế gian đều đủ sáu tướng. Hỏi: Không lại đủ sáu tướng chăng? Sư mỉm cười không đáp được. Tịnh Tuệ nói: Ông hỏi ta đi. Sư bèn hỏi rằng: Không lại đủ sáu tướng chăng? Tịnh Tuệ đáp không. Sư do đó mà khai ngộ bèn vui mừng lễ tạ. Tịnh Tuệ hỏi ông hiểu thế nào (gì)? Sư đáp: Không. Tịnh Tuệ cho là phải. Hôm khác nhân 4 chúng nam nữ vào viện, Tịnh Tuệ hỏi Sư rằng: Trong luật thì cách vách nghe tiếng thoa xuyên khua thì gọi là phá giới, nay thấy vàng bạc hộp màu đỏ tía đầy đủ thì là phá giới hay chẳng phá giới? Sư nói: Dường vào rất tốt. Tịnh Tuệ nói: Ông sau này có 500 đệ tử mà được ở chỗ Vương hầu kính trọng. Sư bèn lễ bái từ giã đến ở chùa cổ tại, Cù châu, xem kinh Đại Tạng mà thôi. Sau Trung Ý Vương Tiên Thi (Tùy Dương Đế) mời Sư vào phủ truyền giới Bồ-tát, ban hiệu là Từ Hóa Định Tuệ Thiền sư, lập Đại Già lam là Tuệ Nhật Vĩnh Minh thỉnh Sư ở. Sư nói: Muốn thỉnh tượng đồng dưới tháp qua chùa mới cúng dường. Vương nói: Tốt lắm!, tôi đêm qua mộng thấy 16 Tôn giả xin theo Sư vào chùa sao ứng nghiệm như thế, với hiệu Sư cũ lại thêm 2 chữ Ứng Chân. Sư ngồi ở Đạo Tràng Vĩnh Minh thường có 500 người. Sư lên pháp đường dạy chúng rằng Phật pháp rõ ràng vì sao chẳng hiểu. Các Thượng tọa muốn hiểu Phật pháp chỉ hỏi Trương Tam Lý Tứ, muốn hiểu thế pháp thì tham lấy cổ Phật tông lâm. Vô sự, đứng lâu - Vị Tăng hỏi: Như thế nào là ý của Vĩnh Minh? Sư nói: Ngày nay 15 sáng mai 16. Hỏi: Xin xem ý Sư. Sư nói: Xem chỗ nào? Hỏi: Như thế nào là gia phong của Vĩnh Minh? Sư nói: Sớm bị Thượng tọa đáp rồi. Hỏi: Ba thứ người bịnh như thế nào mà tiếp? Sư nói: Ông là người điếc. Hỏi: Thỉnh Sư phương tiện. Sư nói: Là phương tiện đó. Hỏi: Khi Ngưu Đầu chưa gặp Tứ Tổ thì vì sao trầm chìm ngậm hoa? Sư nói: Thấy Đông thấy Tây. Hỏi: Gặp rồi thì vì sao không ngậm hoa? Sư nói: Thấy Nam thấy Bắc. Hỏi: Ngày xưa làm gì? Sư nói: Lại hiểu ngày nay. Hỏi: Như thế nào là mặt trăng thứ 2? Sư nói: Mặt trăng. Hỏi: Như thế nào là việc thấy mặt. Sư nói: Sau lưng là gì? Hỏi: Kiếm gậy Văn Thù định giết ai? Sư nói: Ngừng ngừng. Hỏi: Như thế nào là kiếm. Sư nói: Mất là đó. Hỏi: Các thứ khác thì không hỏi, hương thượng Tông thừa cũng bỏ, thỉnh Sư chẳng đáp. Sư nói: Hay cho Sư tăng này. Hỏi: Đó tức là lễ bái đi. Sư nói: Không cần 3 lạy hết ông 1 đời đi. Một hôm đại chúng tham. Sư chỉ lò hương nói các ông lại thấy chăng? Nếu thấy 1 lúc lễ bái rồi tự về nhà. Vị Tăng hỏi: Chí Đạo thì không lời, mượn lời để hiển đạo, như thế nào là lời hiển đạo. Sư nói: Rất kỳ chọn lựa. Hỏi: Như thế nào là ánh sáng lành của mặt trời huệ? Sư nói: Đây cách Báo Từ chẳng xa. Hỏi: Đó tức là thân được chiếu đuốc. Sư nói: Lại

mừng suốt đời giao thiệp.

9. Thiên sư Lương Khuông ở Huỳnh Sơn, Phủ châu.

Sư người Cát châu. Sư lên pháp đường dạy chúng rằng: Trên đỉnh núi cao trồng trái, cơm rau không có để có thể tiếp đãi. Nay các Đạo quả, chỉ có trồng mắt kim cang dựa vào đó mà giúp ông phát minh chân tâm. Nếu ông hiểu được thì có thể phá được vô minh đen tối, nếu ông chẳng hiểu thì cái chân vẫn không hoại. Rồi Sư trở về phương trượng - Vị Tăng hỏi: Như thế nào là gia phong của Huỳnh Sơn? Sư nói: Đắp lên đây lỗ mũi ông. Hỏi: Như thế nào là vật nghĩa không đời. Sư nói: Xuân hạ thu đông. Hỏi: Như thế nào là 1 đường Niết-bàn môn. Sư nói: Ông hỏi trong Tông thừa 1 câu há chẳng phải. Đáp: Đó tức là chẳng đá đá. Sư nói: Chớ đá đá tốt. Hỏi: Các sao châu trăng lúc đó thế nào? Sư nói: Gọi trăng là gì? Hỏi: Chớ phải là cái đó không? Sư nói: Cái đó là gì? Hỏi: Gương sáng ở đài sum la vì sao không hiện? Hỏi: Ở đâu là đài? Đáp: Thì nay là sao. Sư nói: Lại nói Đạo không hiện. Hỏi: Như thế nào là Thiên? Sư nói: ba cõi dằng dặc. Hỏi: Như thế nào là Đạo? Sư nói: Bốn loài mênh mông.

10. Thiên sư Thanh Tủng ở núi Linh Ẩn, Hàng châu.

Sư người huyện Phước thanh, Phước châu. Trước Sư tham vấn ngài Tịnh Huệ. Một hôm Tịnh Huệ chỉ mưa bảo Sư rằng: Từng giọt rơi trong mắt Thượng tọa. Sư trước chẳng hiểu ý chỉ, sau nhân xem kinh Hoa Nghiêm mà cảm ngộ, được Tịnh Huệ ấn khả, rồi trở về ở am tại núi Tứ minh, Minh châu. Tiết độ sư là Tiên Úc đãi Sư như thầy. Trung Ý Vương mời Sư ở Lâm An mở pháp tại hai nơi, sau ở Thượng tự tại Linh ẩn, ban hiệu là Liễu Ngộ Thiên sư. Sư lên pháp đường dạy chúng rằng: Mười phương chư Phật luôn ở trước ông, có thấy chẳng? Nếu nói thấy thì lấy tâm mà thấy hay lấy mắt mà thấy. Do đó, nói tất cả pháp chẳng sinh, tất cả pháp chẳng diệt. Nếu hay như thế mà hiểu thì chư Phật luôn hiện tiền. Lại nói thấy sắc liền thấy tâm gọi tâm là gì. Núi sông đất liền vạn tượng sum la xanh vàng đỏ trắng nam nữ v.v... các tướng là tâm hay chẳng phải tâm. Nếu là tâm vì sao lại thành vật tượng nếu chẳng phải là tâm sao lại nói thấy sắc liền thấy tâm. Có hiểu chẳng? Chỉ vì mê đây mà thành điên đảo các thứ chẳng đồng. Ở trong chỗ không đồng khác mà cưỡng ép có đồng khác. Lại như nay ngay đây mà gánh vác (thừa đương) đốn khoát bốn tâm, sáng sửa không 1 vật có thể làm thấy nghe. Nếu là tâm riêng cầu giải thoát. Người xưa gọi là mê sóng mà bỏ nguồn, rốt cục khó hiểu ngộ - Hỏi: Căn trần đều mất vì sao sự lý chẳng sáng. Sư nói: Sự lý lại theo gọi gì là căn trần đều mất. Hỏi: Như thế nào

là Quán Âm Đệ Nhất Nghĩa? Sư nói: Lầm. Hỏi: Vô minh thật tánh tức Phật tánh, như thế nào là Phật tánh? Sư nói: Gọi cái gì là vô minh. Hỏi: Như thế nào là gia phong của Hòa thượng. Sư nói: Bày xưa bày nay. Hỏi: Chẳng hỏi chẳng đáp khi đó thế nào? Sư nói: Nói mới làm gì. Hỏi: Như thế nào là Phật pháp trong hang đá-đỉnh núi? Sư nói: Dùng hang đá-đỉnh núi làm gì? Hỏi: Khi Ngưu Đầu chưa gặp Tứ Tổ thì thế nào? Sư nói: Núi xanh nước trong. Hỏi: Gặp rồi thì thế nào? Sư nói: Nước trong núi xanh - Sư hỏi: Vị Tăng: Ông hiểu Phật pháp chăng? Đáp: Chẳng hiểu. Sư nói: Ông đoán đích quả thật là chẳng hiểu? Đáp: Phải. Sư nói: Đợi lúc khác hãy đến. Vị Tăng ấy trân trọng. Sư nói: Chẳng phải đạo lý ấy. Hỏi: Như thế nào là Ma-ha Bát Nhã. Sư nói: Tuyết rơi mênh mông Tăng không nói gì. Sư hỏi: Hiểu không? Đáp: Chẳng hiểu. Sư liền có tụng rằng:

*Ma-ha Bát Nhã
Chẳng lấy chẳng bỏ
Nếu người chẳng hiểu
Gió lạnh tuyết rơi.*

11. Thiên sư Huyền Tắc ở viện Báo Ân, Kim lăng.

Sư người Vệ Nam, Hoạt châu. Trước Sư hỏi Thanh Phong rằng: Như thế nào là Phật? Thanh Phong nói: Bính Đình Đồng Tử đến xin lửa. Sư đem lời này dấu trong tâm, khi gặp ngài Tịnh Tuệ bèn đem hỏi mà ngộ chỉ. Sư đáp: Bính Đình là lửa mà lại xin lửa, cũng như Huyền Tắc đem Phật hỏi Phật. Tịnh Tuệ nói: Máy lần tha lỗi nguyên lai là hiểu lầm. Sư tuy được khai phát nhưng còn do dự, lại suy nghĩ đã mỗi một mà chưa hiểu Huyền lý, bèn đầu thành thỉnh ích, ngài Tịnh Tuệ nói: Ông hỏi ta sẽ nói với ông. Sư bèn hỏi: Như thế nào là Phật? Tịnh Tuệ nói Bính Đình Đồng Tử đến xin lửa. Sư bỗng nhiên biết chỗ về. Sau Sư ở viện Báo Ân. Sư lên pháp đường nhìn đại chúng bảo rằng: Tốt thay lời thoại chỉ là không người biết hỏi được, do đó nhọc nó (lao tha?) người xưa 3 lần kêu gọi. Các người tức chẳng nhọc nó gọi. Đây tức là lại theo ý người xưa, làm gì lại nói được chẳng. Ngàn Phật ra đời cũng chẳng thêm 1 máy may, 6 Đạo luân hồi cũng chẳng giảm 1 máy may, sáng sửa hiện ra không máy may bình mất. Người xưa nói chỉ có máy may tức là trần. Lại như nay vật tượng nghi nhiên làm gì tiêu khiển được nếu ông ở đây tiêu khiển không được, liền cảnh giới phạm phu song cũng chớ hiềm thật thà nói thoại, cũng chớ hiềm nói về Phật tổ. Bởi vì sao, vì thấy nói Phật Tổ liền định là (nghĩ việc) siêu việt nếu hiểu thế mà mất hết giao thiệp, cũng cần phải xem thật kỹ càng tỉ mỉ, chẳng thấy

Cổ đức rớt lia sinh tử cũng không công phu cạo đầu cắt móng. Như nay xem thấy Đại nạn nổi tiếp. Hỏi: Rõ ràng thấy Phật tánh, như thế nào là Phật tánh. Sư nói: Chẳng dục là Đạo. Hỏi: Như thế nào là Kim cang Đại sĩ? Sư hỏi: Thấy chưa? Hỏi: Như thế nào là chỗ mật mật của các Thánh. Sư nói: Cần phải hiểu lấy bản thân (cần tự hiểu lấy mình). Hỏi: Như thế nào là chỗ mật mật (ngâm kín) của Hòa thượng. Sư nói: Đợi ông hiểu mới được - Sư bảo chúng rằng: Các Thượng tọa đều có vị Tăng Viên thường, đều có mạng của báu vô giá. Do đó trắng ở trong mây tuy sáng mà không chiếu, trí ẩn trong mê hoặc tuy chân mà không thông. Vô sự, đứng đã lâu - Hỏi: Như thế nào là Bất Động Tôn? Sư nói: Bay bay. Hỏi: Như thế nào là rõ ràng 1 câu. Sư nói: Đối với (đáp) ông có gì khó. Hỏi: Đạo ấy phải không? Sư nói: Chẳng đáp có gì khó. Hỏi: Hiểu sâu Đạo ấy của Hòa thượng. Sư hỏi: Ông bảo ta nói gì?. Hỏi: Tăng chết rồi thiên hóa về đâu? Sư nói: Đợi ông sinh thì nói. Hỏi: Chủ khách rõ ràng. Sư nói: Ông đứng trên đất mà thấy Tăng chết. Hỏi: Như thế nào là tâm xưa nay của Học nhân? Sư hỏi: Ông lại từng nói chưa? Hỏi chỉ: Như Đạo Trứ như thế nào mà thể hội hiểu rõ). Sư nói: Đợi ông hỏi mới được. Hỏi: Trong giáo có nói cây hay sinh quả làm sắc pha lê chưa biết quả nào người ăn được. Sư hỏi: Cây từ đâu đến? Đáp: Học nhân có phần. Sư nói: Cách quả 8 vạn 4 ngàn. Hỏi: Như thế nào là chẳng đổi dời? Sư nói: Sông ngòi tranh rót nước, nhật nguyệt chạy quanh. Hỏi: Chỗ huyền yếu trong Tông thừa thỉnh Sư một lời. Sư nói: Ông hành cước đến bao lâu rồi. Đáp: Chẳng từng gặp bạn bè. Sư nói: ít ngủ gục.

12. Đạo sư Huyền Giác Hạnh Ngôn ở Báo Từ Đạo Tràng, Kim lăng.

Sư người Tấn Giang, Tuyên châu, đặc pháp với Thiền sư Tịnh Tuệ. Sư lên pháp đường bảo chúng rằng: Phàm người hành cước tham Thiện tri thức, đến 1 tòng lâm buông bỏ bình bát. Có thể nói Đạo hạnh Bồ-tát việc đã xong, đâu cần ở trong ấy mà luận chân như Niết-bàn đây là nói không hợp thời. Song người xưa có nói thí như vạch cát biết vật báu, cát đá nếu trừ thì vàng ròng hiện ra, liền gọi là Thường trú thế gian đầy đủ Tăng bảo. Cũng như mưa 1 vị, đất một loại sinh trưởng vạn vật, lớn nhỏ chẳng đồng, cay ngọt có khác, chẳng thể nói đất cùng mưa có tên lớn nhỏ. Do đó, mà nói vuông thì hiện vuông, tròn thì hiện tròn. Bởi vì sao, vì pháp vốn như vậy không có cong thẳng, tùy tướng mà ứng hiện gọi là đối hiện sắc thân, lại thấy chẳng? Nếu chẳng thấy cũng chớ ngồi đất nhàn (ngồi không?). Hỏi: Thế nào là ý Tổ Sư Tây Trúc đến? Sư nói: Câu hỏi này chẳng đáng. Hỏi: Ngồi thì thị phi sao hợp được người

xưa nay. Sư nói: Ông lại ngồi làm gì - Giang Nam quốc chủ mới lập Báo Từ Đạo Tràng mời Sư mở bày Tông Du, hải hội hơn 2.000 người, riêng ban hiệu là Đạo sư. Sư bảo chúng rằng: Ngày nay anh hiền cùng hội hải chúng cùng đến, tin rằng chỉ đến Phật pháp thì không gì chẳng đầy đủ. Nếu là bậc anh tài thì không cần đợi nói. Song nói đến vốn là không có thì vì sao im lặng? Vì vậy sum la vạn tượng Hồng nguyên chư Phật hiển sáng thì hải ấn lắng sáng, tối tăm thì tình mê tự lầm. Nếu không phải bậc thông tâm thượng sĩ, đặt cách cao nhân thì có thể ở trong các trần mà phát bày diệu cực cuốn mở vật tượng, đấu cướp lấy sum la bày sinh chẳng sinh, sinh diệt trống rỗng thì gọi là chân thường. Nói giả thì ảnh tan ngàn đường, luận chân thì 1 không tuyệt dấu, há lấy có không sinh diệt mà tính kể ư! - Hỏi: Quốc vương lại thỉnh bởi riêng dâng tiên triều Hòa thượng, ngày nay như thế nào mà nêu nói. Sư nói: Ông chẳng phải là người nêu lại. Đáp: Đó tức là trời người không lỗi này. Sư nói: Chớ giao thiệp. Hỏi: Xa xôi đến Sư xin 1 tiếp. Sư nói: y chỗ cũ đi.

13. Thiên sư Trí Quân Đạt Quán, ở Đạo tràng Tịnh đức, Kim lăng.

Sư người phủ Hà Trung, họ Vương. Tuổi nhỏ xa tục, nương theo Cao Đại sư ở chùa Phổ Cứu mà xuất gia, đủ tuổi thì thọ Cụ giới. Bắt đầu du phương đến gặp Tu sơn chủ ở Long Tế-Phủ Châu, gần gũi lâu ngày mà cơ duyên chưa khế hợp. Sau đến Báo Ân Đạo tràng ở Kim lăng tham vấn ngài Tịnh Tuệ thì đốn ngộ Huyền chỉ. Sau Sư ở Thê Hiền tự ở Lô sơn. Sư lên pháp đường dạy chúng rằng: Từ trên các Thánh phương tiện môn chẳng thiếu, đại để chỉ cần các nhân giả có chỗ thấy. Song chưa thấy vẫn không sai khác mảy may, các nhân giả cũng chưa từng trái sót 1 mảy may. Bởi sao thế, lại chẳng phí 1 mảy may khí lực, lại tỉnh yếu chẳng. Nếu nói Tỳ-lô có thầy, pháp thân có chủ. Đây bèn ức dương đối cơ mà bày ra. Các nhân giả làm gì từng đối đạo lý. Nếu cũng hiểu lại chẳng hiềm lời Phật khác, chớ trọng Tổ sư, ngay đây mắt mình sáng mới được - Vị Tăng hỏi: Như thế nào là lời ấy. Sư hỏi: Nói gì? Hỏi: Khi rớt rít tìm chẳng được là thế nào? Sư nói: Tìm cái gì chẳng được? Hỏi: Như thế nào là ý Tổ sư? Sư nói: Dùng ý Tổ sư làm gì? Hỏi: Triều nay trình viên thụ chánh ý vì ai đến? Sư nói: Đại chúng thấy hết mặt ông hỏi - Năm Càn Đức ba Giang Nam quốc chủ đón đạo hóa của Sư, ở vườn Bắc lập Đại Đạo tràng gọi là Tịnh đức mời Sư đến ở ban hiệu là Đại Thiên sư. Sư lên pháp đường dạy chúng rằng: Phạm muốn mộ Đạo cũng cần phải thượng thượng căn khí mới được hạng trung hạ chẳng dễ thừa đương (gánh vác). Bởi vì sao, Phật pháp không phải là cảnh giới

của tâm ý thức. Thượng tọa chớ có khinh thường. Người xưa khác nói: Mất Sa-môn nắm giữ thế giới, đóng hộp càn khôn, kín khít (dằng dặc?) chẳng lọt sợi tóc. Do đó chư Phật khen ngợi khen ngợi chẳng kịp, so sánh so sánh chẳng kịp, Đạo của Thượng tọa oai quang sáng rực bày xưa bày nay. May có gia phong như thế sao chẳng nổi lấy. Vì sao tự sinh thấp hèn, luống chịu cay đắng mà chẳng được hiểu ngộ. Chỉ vì như thế mà chư Phật ra đời, chỉ vì như thế mà chư Phật nói nhập Niết-bàn, chỉ vì như thế mà Tổ sư riêng từ Tây Trúc đến - Vị Tăng hỏi: Chư Thánh đều vào Bất Nhị pháp môn, như thế nào là pháp môn Bất Nhị. Sư nói: Chỉ vào đó. Đáp: Đó tức là xưa nay đồng một. Sư hỏi: Ông nói chỗ nào là đồng? Hỏi: Như thế nào là đại ý Phật pháp? Sư nói: Khớp câu hỏi. Đáp: Đó tức là Học nhân lễ bái. Sư nói: Ông hiểu làm gì - Hỏi: Như thế nào là Phật? Sư hỏi: Như thế nào chẳng phải? Sư lại bảo chúng rằng: Ta không có thể lao mình xuống hang núi xóa sạch dấu vết ở chợ búa mà ra và cung thành để thêm phiền cho vua chúa, đó là lỗi của ta. Bèn nhiều lần từ già trở về núi cũ quốc chủ mời Sư ở Thê Huyền Lan Nhã tại Ngũ Phong. Niên hiệu Khai Bảo 2, ngày 17 tháng 8, Sư ngồi yên mà tịch, thọ 64 tuổi lập được 44.

14. Quốc sư Tuệ Cự ở núi Đạo phong, Cao ly.

Sư bắt đầu phát cơ với ngài Tịnh Huệ. Vua nhà riêng mộ Đạo sư sai sứ mời về. Sư bèn trở về chốn cũ, Quốc chủ thọ được tâm quyết lễ kính tiếp đãi rất hậu. Một hôm thỉnh Sư vào phủ vua lên pháp tòa, Sư chỉ lâu oai phụng dạy chúng rằng: Lâu oai phụng vì các Thượng tọa nêu bày, các Thượng tọa có hiểu chăng. Nếu hiểu thì hiểu thế nào? Nếu nói chẳng hiểu, lâu oai phụng làm gì chẳng hiểu. Trân trọng - Ngôn giáo của Sư truyền khắp Trung Hoa. Sau không biết Sư mất ở đâu.

15. Thiên sư Thái Khâm Pháp Đăng ở Thanh lương, Kim lăng.

Sư người Ngụy Phủ. Mới sinh ra mà biết có biện tài vô ngại. Sư vào thất ngài Tịnh Huệ hải chúng đều theo, mọi người đều bảo là thông minh tài giỏi. Trước Sư được mời ở viện Sang Lâm, núi U Cốc tại Hồng châu. Sư lên pháp đường chưa ngồi bèn bảo rằng: Núi này đời trước có 1, 2 Tôn túc từng đến nói pháp, tòa này cao rộng bất tài làm sao ngồi được. Người xưa có nói: Đảnh lễ Tu-di Đăng Vương Như Lai bèn ngồi được. Lại nói: Tu-di Đăng Vương Như Lai nay ở đâu? Đại chúng có thấy chăng 1 lúc lễ bái. Sư liền lên tòa im lặng hồi lâu nói rằng: Vì đại chúng chỉ như thế, có chỗ hiểu chăng? Vị Tăng hỏi: Như thế nào là cảnh Song Lâm? Sư nói: Vẽ cũng chẳng thành. Hỏi: Như thế nào là người trong cảnh? Sư nói: Lại đi. Lại nói: Cảnh cũng chưa biết lại bỏ người.

Hỏi: 1 khi Phật ra đời thì chấn động trời đất, Hòa thượng ra đời chấn động phương nào? Sư nói: Thấy chỗ nào chấn động. Đáp: Ngày nay thì thế nào. Sư nói: Ngày nay có việc gì - Có vị Tăng ra lễ bái. Sư nói: Đạo giả, trước hết tạ ơn ông thỉnh ta đem gì nói với ông. Tăng định hỏi. Sư nói: Sắp bảo là biết nhau mà lại thành không quen biết. - Hỏi: Như thế nào là ý sâu kín Tây Trúc đến? Sư nói: Khổ. Hỏi: Một Đức Phật ra đời thì khắp thấm nhuần quần sinh, Hòa thượng ra đời sẽ vì người nào? Sư nói: Chẳng uống. Hỏi: Đó tức là đại chúng có nhờ cậy. Sư nói: Hà tấc (không cần?) - Sư bảo chúng rằng: Lại trụ được cũng đứng lâu, quan nhân và các đại chúng ngày nay thỉnh nhau cẩn trọng, cái thù công này ai mở miệng. Sư bèn xuống tòa đứng dựa cột mà bảo chúng rằng: Hiểu chăng: Trời rỗng lắng nghe mà mưa hoa: Hiểu chăng? Trời rỗng lắng nghe mà mưa hoa, chớ làm của Tu Bồ đề, ngày sắp hết lại làm sao tin nhận vâng làm - Sư kể ở viện Thượng lam hộ quốc. Vị Tăng hỏi: Mười phương đều đánh trống 10 chỗ 1 lúc nghe, như thế nào là nghe? Sư nói: Ông từ phương nào đến. Hỏi: Khéo làm Đạo Bồ-tát chẳng nhiễm các pháp tướng như thế nào là đạo Bồ-tát? Sư nói: Các pháp tướng. Hỏi: Như thế nào được chẳng nhiễm. Sư nói: Nhiễm chỗ nào? Hỏi: Chẳng lâu mở Tuyển trường có nho Học nhân tuyển chăng? Sư nói: Ông là người chám trán? - Lại nói: Ông là khoa mục gì - Hỏi: Như thế nào là diễn nghĩa Đại pháp? Sư nói: Ta diễn sao giống ông diễn. Sau Sư đến ở viện Long quang ở Kim lăng, Sư lên pháp đường ngồi trên tòa Duy-na là Bạch Chùy thưa rằng: Chiếu pháp Long tượng đây, nên quán Đệ nhất nghĩa. Sư nói: Duy-na là Đệ nhị nghĩa Trưởng lão chỉ nay là nghĩa thứ mấy. Sư lại đưa tay áo lên bảo chúng rằng: Đại chúng hiểu chăng, đây là núi hô múa đập. Chớ nói 500 đời trước từng vì lạc chỉ đến, hoặc có nghi tình mới nêu ra cho thấy. Lúc đó có Vị Tăng hỏi: Như thế nào là Chánh tông chư Phật. Sư nói: Ông là Tông nào. Hỏi: Như thế nào? Sư nói: Ra sao tức chẳng hiểu. Hỏi: Thượng am 1 khúc Sư thân nói, ngày nay Long quang việc thế nào. Sư nói: Ông khi nào đến Thượng lam lại đây. Hỏi: Sự đương đế như thế nào? Sư nói: Chẳng đương đế thì tìm chỗ khác. Hỏi: Như thế nào là Đại ý Phật pháp? Sư nói: Lại hỏi tiểu ý thì đến cho ông đại ý - Sau Sư vào ở Đại Đạo tràng hanh lương tại Kim lăng. Sư lên pháp đường, Tăng ra hỏi. Sư nói: Tăng ấy trước hết ra vì đại chúng, sau mới vì ân sâu quốc chủ. Hỏi: Quốc chủ thì thỉnh Tổ tịch lại mở, còn Học nhân trên đến thỉnh Sư chỉ thẳng nguồn tâm. Sư nói: Trên đến thì dưới đi. Hỏi: Pháp nhãn 1 đèn phân chiếu thiên hạ, còn

Hòa thượng 1 đèn phân phó cho ai? Sư nói: Pháp nhãn chỗ nào phân chiếu đến - Giang Nam quốc chủ khi làm Trịnh Vương thì thọ tâm pháp với ngài Tịnh Huệ. Kịp khi Tịnh Huệ nhập diệt thì từng hỏi rằng: Tiên sư có gì chẳng hiểu công án? Sư nói: Phân tách ra. Hôm khác lại hỏi: Nhân nghe Trưởng lão ở Tiên sư có chỗ nghe khác? Sư làm thế đứng dậy. Quốc chủ nói lại ngồi xuống - Sư bảo chúng rằng: Pháp tịch của Tiên sư có 500 chúng, nay chỉ có mấy mươi người ở các phương làm thượng thủ. Ông nói: Chớ có lầm chỉ đường cho người chướng, nếu lầm chỉ giáo người khác vào nước vào lửa thì phải rơi xuống hầm hố. Song người xưa lại nói: Nếu ta đến núi đao, núi đao sẽ tự sụp xuống (gãy nát), nếu ta đến vạ nước sôi, vạ nước sôi sẽ tiêu mất, lại làm gì có thương lượng, nói năng liền nóng và hỏi thì liền sinh sơ là sao, vì cách hoạt nhiều lúc. Thượng tọa chỉ hiểu là ta chỗ nào đi chẳng được, có người đi chẳng được là vì nhân v.v... các căn, sắc v.v... các pháp. Các pháp đã bỏ, Thượng tọa mở mắt thấy cái gì. Do đó nói chẳng thấy 1 pháp tức Như Lai mới được gọi là quán tự tại. Trân trọng - Năm Khai Bảo thứ 7, tháng 6 Sư có bệnh, bảo chúng rằng: Lão Tăng nằm bệnh là muốn gặp ông, như tùy chỗ Đạo tràng rõ ràng là hóa thành, lại nói làm gì là hóa thành. Chẳng thấy Đạo sư xưa nói: Bảo Sở chẳng xa, phải tiến lên phía trước, khi đến thành lại bảo đây do ta hóa ra. Nay các người thử nói đạo lý ấy xem, là thiền Như Lai hay Thiền Tổ sư, lại định được chẳng. Các ông tuy là sinh muện, nhưng cần biết nghiêu thiểm chúa nước ta phàm chỗ đất tốt đều lập Đạo tràng khi cần thì không thiếu. Chỉ cần ông mở miệng như nay chẳng như cái gì là miệng ông, sau đáp công hiệu 4 ân 3 hữu, muốn được hiểu chẳng. Chỉ biết miệng ắt không lỗi, nếu có lỗi nhân ông mà có ta. Nay gió lửa bức ép nhau, đi dừng là đạo thường. Lão tăng trú trì ở đây sắp hơn 12 năm, luôn được quốc chủ giúp phát triển, cho đến Đàn việt mười phương, bạn đạo chủ sự Đạo chúng đều hết lòng vì ta, im lặng mà khó nói, hoặc mặc áo vải thô, đây tức là thuận tục Đạo ta trái chân, lại đạo thuận tốt hay trái tốt, song chỉ thuận theo ta nói thì không điên đảo. Di hài của ta phải chôn ở hai bên phần mộ của Đại Trí tạng tại Nam sơn, lên xuống rõ ràng không chìm mất đi, cố gắng hãy cố gắng, cẩn thận! Ngày 24 ấy Sư an tọa mà qua đời.

16. Thiền sư Thiệu Nham ở chùa Chân thân bảo tháp, Hàng châu.

Sư người Ung châu, họ Lưu. 7 tuổi đã nương ngài Cao An Thiền sư mà xuất gia. 18 tuổi thọ giới Cụ túc với Hoài Huy. Đến khi du phương với Quốc sư Thiệu ở Thiên Thai cùng thọ ký tại Lâm xuyên. Sư tìm đến

chống tích dừng chân ở chùa Thủy Tâm tại Chiết Hữu, sau dừng ở núi Pháp hoa tại Việt châu, tiếp tục vào ở Tịnh viện Thượng Phương tại chùa Tháp. Vua Ngô Việt khiến Sư mở pháp, ban hiệu là Liễu Không Đại Trí Thường Chiếu Thiền sư. Sư lên pháp đường dạy chúng rằng: Sơn Tăng rất ít tri kiến vốn mong nhàn phóng niệm kinh đời chết, há bảo rằng: Ngày nay Đại vương cần trọng khổ khuyên Sơn Tăng bắt chước túc Đức các phương mở bày Pháp Diên. Song Đại vương cốt thỉnh, chỉ mong các nhân giả lại minh tâm chưa? Chẳng phải là lúc nói năng cười giỡn (đùa) mà là lúc ngưng thân yên lặng, là lúc tham tìm tri thức, là lúc thương lược với bạn Đạo, là lúc xem núi ngấm nước, lúc tai mắt tuyệt đối là tâm ông phải không. Như trên đã giải tất cả đều thuộc ma mị, há gọi là Minh Tâm. Lại có 1 loại người lia thân trong vọng tưởng, ngoài ra riêng nhận khắp mười phương thế giới, hàm chứa nhật nguyệt bao trùm thái hư, đó là chân tâm xưa nay, đây là chỗ chấp của ngoại Đạo không phải là Minh Tâm. Các nhân giả muối hiểu chẳng. Tâm không phải cũng chẳng không phải. Ông định chấp nhận nó được chẳng. Hỏi: Khi lục hợp lắng trong thì thế nào? Sư nói: Đại chúng ai tin ông. Hỏi: Khi thấy trăng quên ngón tay thì thế nào? Sư nói: Không phải thấy trăng. Hỏi: Há có thể nhận ngón tay làm mặt trăng ư? Sư nói: Tham học đến đây bao lâu. Năm Khai Bảo 4, tháng 7 Sư có bệnh, bảo đệ tử rằng: Các hạnh vô thường tức là tướng thường trú. Sư nói: Xong thì ngồi kiết già mà mất, thọ 73 tuổi, lập được 55.

17. Thiền sư Tuệ Tế Pháp An ở viện Báo Ân, Kim lăng.

Sư người ở Thái Hòa được Ấn Tâm bởi ngài Pháp Nhãn. Trước Sư là đời thứ 4 ở viện Sùng thọ, Tào sơn tại Phủ châu. Sư lên pháp đường bảo chúng rằng: Biết huyền liên lia, chẳng làm phương tiện lia huyền liên giác, cũng không thứ lớp. Các Thượng tọa lại làm sao hiểu? Chẳng làm phương tiện cũng không thứ lớp ý người xưa ở đâu? Nếu hiểu được chư Phật thường thấy trước mắt, nếu chưa hiểu xin đừng vào trong kinh Viên Giác mà bàn. Phàm Phật pháp từ xưa đến nay chưa từng chẳng thấy trước mắt. Các Thượng tọa trong mọi lúc đều nương oai quang này mà cần đầy đủ tín căn gánh vác được lên mới được, chẳng thấy Phật khen mạnh mẽ độ người kham là người tài giỏi cũng chẳng khen thưởng người khác hướng thiện tu lâu tịnh nghiệp. Cần giống người khác như kẻ đồ tể ném dao thì liền chứng quả A-la-hán. Cần hải như lúc đầu mới được. Do đó, Trưởng giả nói: Như đem phạm vị mà treo cho kẻ phạm phu? - Vị Tăng hỏi: Đại chúng đã đến pháp hội, thỉnh Sư trong huyền không tiếc câu. Sư nói: Lừa được đại chúng chẳng? Đáp: Đó tức là toàn

ứng câu hỏi này. Sư nói: Không dùng được. Hỏi: Người xưa có nói tất cả các pháp dùng bất sinh làm tông, như thế nào là tông Bất sinh? Sư nói: Tốt thay câu hỏi. Hỏi: Trong Phật pháp thỉnh Sư phương tiện. Sư nói: Phương tiện rồi. Hỏi: Như thế nào là tâm cổ Phật. Sư nói: Đời gì quốc chủ Giang Nam thỉnh Sư đến ở Báo Ân ban hiệu nhiếp chúng. Sư lên pháp đường bảo chúng rằng: Ngày nay vâng lệnh khiến trú trì ở viện này vì chúng diễn pháp. Vừa rồi đã thấy Duy-na đánh chuông, nhiều ít khiến quán Đệ nhất nghĩa. Lại làm gì có Đệ nhất nghĩa. Nếu trong đó tham được nhiều ít tính yếu, như nay lại riêng nói cái gì, liền được nương ân chỉ chẳng thể đổ mặc đi. Phàm Thiên tông bày yếu, pháp nhiếp pháp thường viên minh hiển bày nêu xưa nêu nay. Cho đến Đạt-ma ở Tây Trúc đến cũng chỉ cùng các người chứng minh, cũng không pháp nào có thể cho người, Đạo chỉ nói ngay đây là phải, liền bảo lập tức mà gặp lấy, Người xưa tuy vẫn nói lập tức mà gặp lấy ngày nay ngồi chơi mà gặp được chẳng, ai có nghi tình cứ hỏi, Vị Tăng hỏi: Ba đức áo khu từ Phật diễn 1 âm huyền lộ, thỉnh Sư nói:. Sư nói: Ông nói có hay chưa? Hỏi: Như thế nào là cảnh Báo Ân. Sư nói: Mọi người thấy ông hỏi. Trong năm Khai Bảo, Sư mất ở viện này.

18. Khế Trì Thiên sư ở viện Sùng thọ, Phủ châu.

Sư người Tây châu. Sư lên pháp đường, có Vị Tăng hỏi: 4 chúng quán tử mĩ Đệ nhất nghĩa, như thế nào là Đệ nhất nghĩa? Sư nói: Sao nhọc công hỏi? Sư lại nói: Đại chúng muốn biết nghĩa Phật tánh thì quán thời tiết nhân duyên, thời tiết nhân duyên là gì? Thượng tọa như nay liền tan đi lại nói có chưa, nếu không nhân duyên gì lại tan đi, nếu có làm gì là Đệ nhất nghĩa. Thượng tọa Đệ nhất nghĩa hiện thành đầu nhọc lại quán sao hiển sáng được Phật tánh thường chiếu tất cả pháp thường trú, nếu thấy có pháp thường trú, cũng chưa phải nguồn chân của pháp, thế nào là nguồn chân của pháp. Thượng tọa không thấy người xưa nói: Một người phát chân về nguồn mười phương hư không đều tiêu tổn. Lại có pháp làm ý hiểu chẳng? Người xưa có đại sự nhân duyên như thế, y đó mà làm liền phải, đầu nhọc Trưởng lão nói nhiều. Trong chúng nếu có người chưa xin mời nêu ra - Vị Tăng hỏi: Đèn Tịnh Tuệ thân đốt nước ông, nay Vương hầu thỉnh mạng lệnh, như thế nào là đèn Tịnh Huệ. Sư nói: Liền thỉnh 1 hỏi. Hỏi: Người xưa chỗ thấy không bằng nhau thỉnh Sư phương tiện. Sư nói: Người xưa thấy cái gì không bằng. Hỏi: Như thế nào là Phật? Sư nói: Như thế nào là Phật. Hỏi: Lãnh hội thì như thế nào? Sư nói: Lãnh hội thì tức chẳng phải. Hỏi: ý Tây Trúc đến Sư sẽ là người thứ mấy? Sư nói: Năm tháng 08 hằng năm là

tiết. Hỏi: Như thế nào là Hòa thượng vì người 1 câu? Sư nói: Quán Âm nêu hay Thượng Lam nêu? - Năm Thuần Hóa thứ 3 thì Sư mất.

19. Thiền sư Thanh Tích ở núi Vân cư, Hồng châu.

Sư người Tuyên châu. Trước Sư ở viện Quảng Bình núi Long tu. Có Vị Tăng hỏi: Như thế nào là cảnh Quảng Bình. Sư nói: Biết lấy Quảng Bình. Có hỏi: Như thế nào là người trong cảnh? Sư nói: Xét lấy. Sau Sư ở núi vân cư, có Vị Tăng hỏi: Thế nào là cảnh vân cư? Sư nói: Ông gọi cái gì là cảnh? Hỏi: Thế nào là người trong cảnh? Sư nói: Vừa rồi nói gì với ông. Sau Sư ở viện Tây Minh tại Tuyên châu có Liêu Thiên sư vào viện thấy cúng dường chân hình của Hòa thượng Pháp Nhãn, bèn hỏi trước chân là quả gì? Sư nói: Quả giả. Thiên sư nói đã là quả giả vì sao đem cúng dường chân. Sư nói: Cũng chỉ cần Thiên sư biết giả. Hỏi: Như thế nào là Phật? Sư nói: Dung nhan rất diệu kỳ.

20. Thiền sư Đạo Thường ở viện Đại Trí, núi Bá Trượng, Hồng châu.

Xưa xuất gia ở núi này lễ Thiền sư Chiêu Minh mà cạo tóc. Tìm tham vấn với ngài Tịnh Tuệ thì giữ gìn ruộng gậy, nhân thỉnh ích hỏi rằng: Ngoại Đạo hỏi Phật, chẳng hỏi có nói, chẳng hỏi không nói kể chưa trọn. Tịnh Tuệ nói dừng lại dừng lại, ông cứ hướng chỗ Thế Tôn im lặng hồi lâu mà hiểu đi. Sư từ đó mà ngộ nhập. Sau núi này thỉnh Sư trở về trụ trì đúng là đời thứ 11, người học rất đông. Sư lên pháp đường dạy chúng rằng: Ngồi xe báu này mà thẳng đến Đạo tràng, mỗi ngày nhọc các Thượng tọa hỏi thăm không thể kéo dài. Trời lạnh xin chớ đứng lâu, xin mời trở về. Trân trọng - Vị Tăng hỏi: Như thế nào là việc hành cước của Học nhân? Sư nói: Bẻ gãy cây gậy được chưa? Hỏi: Người xưa có nói: Thích Ca cùng ta đồng tham vấn, chưa biết tham người nào? Sư nói: Chỉ có đồng tham mới biết được. Hỏi: Không biết người này làm sao gần gũi. Sư nói: Đó tức là chẳng hiểu tham rồi. Hỏi: Thế nào là ý Tổ Sư Tây Trúc đến? Sư nói: Thường thường hỏi chẳng được. Hỏi: Khúc ca trở về quê làm sao mà hát? Sư nói: Nếu khiến hát thì rơi lại sau ông. Hỏi: Như thế nào là cảnh Bách Trượng? Sư nói: Đâu giống Vân cư. Hỏi: Như thế nào là Bách Trượng vì người 1 câu? Sư nói: Sư nói: Nếu đến các phương đều phải hỏi qua - Sư lại bảo chúng rằng: Thật là vô sự cùng Thượng tọa ai nấy đều thờ Phật. Lại có nghi gì được đến đó. Người xưa chỉ nói: Mười phương cùng tụ hội mọi người học vô vi. Đây là nơi chọn Phật, tâm không thì đậu về. Tâm không thì thi đậu, lại làm sao hiểu tâm không? chẳng phải là trong chỗ nào nhắm mắt ngồi im là tâm không. Đây chính là hiểu theo Thức ấm tướng. Thượng tọa

muốn tâm không chằng, chỉ lại biết tâm (thức tâm?). Do đó, nói quá khứ đã qu rồi, vị lai lại không tính ngôi sống mà vô sự, đâu từng có người gọi. Nếu có người gọi Thượng tọa thì lên tiếng dạ là tốt hay không lên tiếng dạ là tốt, nếu lên tiếng thì ai gọi Thượng tọa, nếu không lên tiếng thì chẳng bịnh điếc vậy. Thế của ba đời vốn không mà chẳng phải là gỗ đá. Do đó người xưa nói: Tâm không thì được thấy Pháp vương. Lại thấy Pháp vương chẳng, hay chỉ là Lão tăng bịnh. Lại chớ là cừ tự phát chẳng? Trân trọng - Vị Tăng hỏi: Như thế nào là Phật? Sư nói: Ông bao nhiêu việc chẳng hỏi. Tăng nêu người khác hỏi Huyền Sa rằng: 3 thừa 12 phần giáo thì chẳng hỏi, như thế nào là ý Tổ sư Tây Trúc đến? Huyền Sa nói 3 thừa 12 phần giáo chẳng cần vị Tăng ấy không hiểu, thỉnh Sư vì nói. Sư nói: Ông thật chẳng hiểu? Đáp: Thật chẳng hiểu. Sư nói: Kệ rằng:

*Chẳng cần ba thừa cần tổ tông
Ba thừa chẳng cần, cùng ông đồng
Ông nay muốn hiểu thông tông chỉ
Sau đem vượn hú trên núi loạn.*

Năm Thuần Hóa thứ 2 Sư mất, tháp xây ở núi này.

21. Thiền sư Kinh Tuân Thông Tuệ ở chùa Bát Nhã, núi Thiên Thai.

Sư lên pháp đường bảo chúng rằng: Chỗ sáng sửa rực rỡ mà nêu xưa nêu nay, chưa từng có mảy may gián đoạn, không thời không tiết mãi mãi gỗ định, Thượng tọa không chỗ thông hơi. Do đó nói: Núi sông đất liền là Thiện tri thức Thượng tọa, phóng quang động đất đưng chỗ hiện bày, thật không có mảy may pháp nào có thể ngăn cách trở ngại. Như nay nhân sao mà chẳng hiểu, riêng có chỗ sinh nghi. Vô sự chẳng cần đứng lâu - Vị Tăng hỏi: Hoa ưu-đàm nở ra người đều thấy, gia phong Bát Nhã ban một lời. Sư nói: Chẳng nhân Thượng tọa hỏi chẳng từng nêu giống người. Hỏi: Đó tức là núi Bát Nhã hùng vĩ chống cự ngang xưa nay. Sư nói: Cũng lại hiểu lầm - Hỏi: Khi Ngưu Đầu chưa gặp Tứ Tổ vì sao trăm chim ngậm hoa? Sư nói: Ông thấy chỗ nào? Hỏi: Gặp rồi vì sao không ngậm hoa? Sư nói: Lại hiểu thoại tốt. - Hỏi: Linh Sơn 1 hội Ca-diếp thân nghe, chưa biết ngày nay 1 hội người nào được nghe. Sư nói: Ông thử nêu Ca-diếp đích thân nghe xem. Thưa: Đó tức là Ca-diếp đích thân nghe. Sư nói: Loạn Nói tào lao làm gì. Sư tự nêu lời ngợi khen rằng:

*Chân thật rộng vắng
Người Sính họa tranh*

*Núi cao không mây
Đầm lặng trăng sáng.*

22. Thiên sư Sách Chân Pháp Thí ở chùa Qui tông, Lô sơn.

Sư người Tào châu, họ Ngụy tên là Tuệ Siêu. Khi đến pháp đường ngài Tịnh Tuệ hỏi: Như thế nào là Phật? Tịnh Tuệ nói: Ông là Tuệ Siêu. Sư từ đấy mà tin vào. Lời ấy truyền đến các phương. Lúc đầu từ đỉnh Dư già Lô sơn, phong thỉnh Sư xuống ở Qui Tông. Sư lên pháp đường bảo chúng rằng: Các Thượng tọa, thấy nghe hiểu biết chỉ có một lượt, chỉ như đã hiểu rồi là thấy nghe hiểu biết không phải là thấy nghe hiểu biết, muốn hiểu chẳng, ta cùng các Thượng tọa nói phá. Đợi ông ngộ mới được. Đứng lâu. Trân trọng. - Vị Tăng hỏi: Như thế nào là Phật? Sư nói: Ta nói với ông là riêng có. Hỏi: Như thế nào là cảnh Qui Tông? Sư nói: Là ông thấy gì? Hỏi: Như thế nào là người trong cảnh? Sư nói: Đi ra đi. Hỏi: Quốc vương xin cứu giúp mở rộng Pháp Diên, chẳng rơi vào thấy nghe, thỉnh Sư nói: Mau. Sư nói: Nói nhàn rồi, Hỏi: ý Sư thế nào? Sư nói: Lại nói loạn. Hỏi: Theo giáo có nói: Dem thân tâm này dâng trần sát vậy thật gọi là báo ân Phật, trần sát thì chẳng hỏi, thế nào là báo ân Phật? Sư nói: Nếu như ông thì tức là báo ân Phật. Hỏi: Vô tình nói pháp, đất liền được nghe, khi sư tử gầm thét thì như thế nào? Sư nói: Ông lại nghe chẳng? Đáp: Đó tức là đồng vô tình. Sư nói: Ông chẳng ngại hiểu. Hỏi: Người xưa lấy chẳng lìa kiến văn làm Tông, chưa biết Hòa thượng lấy gì làm Tông? Sư nói: Câu hỏi này rất tốt. Hỏi: Cũng là 3 duyên 4 duyên? Sư nói: Chớ nói loạn. Kế Sư đến ở chùa Phụng Tiên tại Kim lăng. Chưa bao lâu lại dời về Đạo tràng Báo Ân. Năm Thái Bình Hưng quốc 4 thì Sư viên tịch.

23. Thiên sư Thiệu Hiền ở viện Đồng An núi Phụng Thê, Hồng châu.

Vị Tăng hỏi: An vua giáng chỉ Sư lãnh nhận, gia phong Hùng Nhĩ xin một lời? Sư nói: Đã nói rồi. Hỏi: Ngàn dặm đến với Sư thỉnh Sư 1 tiếp? Sư nói: Chỗ nào tốt. Tăng ở núi Vân Sơn Cái xin ngôi cất chùa. Có vị quan hỏi: Đã là Vân Cái đâu cần xin ngôi? Không đáp được. Sư đáp thay: Hiếm gặp người kỳ lạ.

24. Thiên sư Tuệ Viên ở chùa Thê Hiền, Lô sơn, Giang châu.

Sư lên pháp đường dạy chúng rằng: Ra khỏi cửa Tăng đường, thấy ngọn núi Ngũ lão, 1 đời tham vấn học hỏi việc đã xong đâu cần phải đến đó, tuy thế cũng làm phiền Thượng tọa 1 chuyến. Vô sự, trân trọng - Vị Tăng hỏi: Chẳng phải gió động chẳng phải phương động chưa biết người xưa ý chỉ thế nào? Sư nói: Đại chúng 1 lúc hiểu lấy. Lại Sư

lên pháp đường thì có vị Tăng định hỏi. Sư bèn chỉ Tăng ấy bảo: Dừng dừng lại. Vị Tăng ấy bước lên hỏi: Từ trên tông thừa thỉnh Sư nêu bày. Sư nói: Lời trước không gặp, lời sau khó theo. Hỏi: Chưa biết việc nay như thế nào? Sư nói: Chẳng hiểu lời người nói. Hỏi: Như thế nào là đại ý Phật pháp? Sư nói: Tốt. Hỏi: Như thế nào là cảnh Thê Hiền? Sư nói: Vào được Tam môn liền biết. Hỏi: Như thế nào là ý Tổ sư từ Tây Trúc đến? Sư nói: Đây thiếu ít. Hỏi: Đền Tổ lại chiếu sáng chẳng tiếc từ bi dạy kẻ trung hạ. Sư nói: Hiểu được chăng? Đáp: Đó tức là phương tiện môn đã mở. Sư nói: Cũng là lường gạt.

25. Thiên sư Tùng Hiền ở viện Quán Âm, Hồng châu.

Sư người ở Phủ Điền Tuyên châu. Tuổi trẻ nương ngài Thạnh Thê ở trong ấp mà xuất gia thọ Cụ giới tham vấn ngài Pháp Nhân được thọ ký. Lúc đầu Sư ở viện Diệu quả, Thăng châu. Sau Sư đến viện này chúng tham vấn học hỏi rất đông. Sư lên pháp đường chúng vân tập, sư im lặng hồi lâu bảo rằng: Văn Thù rất khen ngợi Cư sĩ, không biết Cư sĩ nhận khen ngợi hay không, nếu nhận thì chỗ nào có Cư sĩ, nếu không nhận thì Văn Thù chẳng thể nói lời trống rỗng. Đại chúng hiểu thế nào? Nếu hiểu thì đúng là Nạp Tăng. Lúc đó có Vị Tăng hỏi: Cư sĩ im lặng, Văn Thù rất khen ngợi ý này thế nào? Sư nói: Ông hỏi ta đáp. Hỏi: Người đó ra mặt đến đây lại làm gì? Sư nói: Đi đến chỗ nước cùng, ngồi xem mây bay đi - Vị Tăng hỏi: Như thế nào là gia phong của Quán Âm? Sư nói: Trước mắt xem lấy. Hỏi: Bỗng gặp tác giả đến làm gì thấy đái. Sư nói: Nhà nghèo chỉ như thế, chưa ắt lại nói về. Hỏi: Lâu phụ mất đàn dây, thỉnh Sư đàn 1 khúc. Sư nói: Làm sao nghe. Tăng ấy nghiêng tai. Sư nói: Lừa kẻ giết người. - Sư bảo chúng rằng: Lô Hành Giả (Lục tổ) lúc ấy ở trước núi Đại Dữu vì Thượng tọa Minh nói: Chẳng nghĩ Thiện chẳng nghĩ ác đem lại cho ta mặt mũi xưa nay của Thượng tọa Minh. Quán Âm ngày nay không nói như thế trả lại cho ta Thượng tọa Minh. Nói như vậy là con cháu của Tào Khê hay không phải con cháu của Tào Khê. Nếu là con cháu Tào Khê sao lại bỏ đi 4 chữ, nếu không phải thì lỗi ở chỗ nào thử đem ra đây thương lượng xem. Sư im lặng hồi lâu lại nói: 1 chúng này là người chân hành cước. Trân trọng. Năm Thái Bình Hưng quốc 8, tháng 9, Sư bảo Đàn-na Viên Trưởng sử rằng: Lão Tăng 2, 3 ngày nữa về quê. Viên nói Hòa thượng đang ở đây sao nghĩ về quê. Sư nói: Về quê mong được ăn muối ngon. Viên không hiểu lời ấy. Sáng hôm sau Sư không bệnh mà ngồi hóa, thọ 78 tuổi, Viên Trưởng Sử lập tháp thờ Sư ở Tây Sơn.

26. Thiên sư Diên Qui ở viện Trường An, Lô châu.

Vị Tăng hỏi: Như thế nào là chủ trong am? Sư nói: Đến các phương chỉ nói từ Trường An đến - Sư hóa duyên sắp xong, đem việc trú trì giao cho môn nhân biện thật tiếp bước nói pháp. Sư bèn trở về viện ở Tây Đường mà viên tịch.

27. Thiên sư Hy Phụng ở viện Chánh cần, Thường châu.

Sư là người Tô châu, họ Tạ, là đời thứ 2 ở viện này. Trước Sư lên pháp đường dạy chúng rằng: Cổ Thánh có nói: Viên đồng thái hư không thiếu không dư. Lại nói mỗi một pháp mỗi mỗi tông có nhiều pháp 1 pháp tông. Lại nói khởi chỉ có phát khởi, diệt chỉ có pháp diệt. Lại nói: Khi khởi thì chẳng nói ta khởi, khi diệt thì chẳng nói ta diệt căn cứ vào lời nói này thì khuất trệ ở lâu tại tông lâm Thượng tọa nếu là kẻ sơ tâm huynh đệ lại phải thể Đạo. Thân người khó được, chánh pháp khó nghe, chớ đồng với nhân, cơm ăn áo mặc của thí chủ chẳng dễ tiêu khiển. Nếu chẳng sáng Đạo ai nấy đều phải trả nợ người ta. Thượng tọa có hiểu Đạo chăng. Trân trọng - Vị Tăng hỏi: Như thế nào là ý Tổ Sư Tây Trúc đến? Sư nói: Chỗ nào được tin tức đó. Hỏi: Như thế nào là tướng không của các pháp? Sư nói: Núi sông đất liền - Hỏi: Tăng chúng đã vân tập thỉnh Sư nêu Tông thừa. Sư nói: Nêu đã lâu rồi. Hỏi: Phật pháp giao phó cho Quốc vương đại thần, ngày nay Chánh Cần giao phó cho ai? Sư nói: Vạn tuế vạn tuế. Hỏi: Người xưa có nói: Núi sông đất liền là Thiện tri thức của ông, làm sao có được núi sông đất liền để làm Thiện tri thức. Sư nói: Ông gọi cái gì là núi sông đất liền hỏi. Sư như thế nào là lời họp Đạo? Sư nói: Ông hỏi ta đáp. Hỏi: Trên hội Linh Sơn Ca-diếp đích thân nghe, chưa biết ngày nay người nào được nghe? Sư nói: Ca-diếp đích thân nghe cái gì? Hỏi: Đạo tràng của Phật xưa, Học nhân như thế nào đến được? Sư nói: Ông nay ở đâu? Hỏi: Như thế nào là viên thông của Hòa thượng? Sư đưa lên xuống thiền sàng 3 lần. Hỏi: Như thế nào là thoát căn trần? Sư nói: Chỗ vọng tưởng. Hỏi: Vua người và vua pháp là 1 hay 2? Sư nói: Vua người vua pháp. Hỏi: Như thế nào là tướng tịch diệt của các pháp? Sư nói: Khởi chỉ phát khởi, diệt chỉ pháp diệt. Hỏi: Như thế nào là pháp chưa từng sinh? Sư nói: Ông sao được biết. Hỏi: Vô Trước đến gặp vì sao Văn Thù chẳng biết? Sư nói: Ông nói Văn Thù lại biết Vô Trước chăng? Hỏi: Đắc ý nhà ai khúc mới diệu, Chánh cần 1 câu thỉnh Sư nói? Sư nói: Nói cái gì? Hỏi: Há không có phương tiện. Sư nói: Ông chẳng hiểu lời ta nói.

28. Thiên sư Thê Luân ở Hưng Thiện Lạc kinh.

Vị Tăng hỏi: Như thế nào là Phật? Sư nói: Nói với ông cái gì thì được? Hỏi: Thế nào là ý Tổ sư Tây Trúc đến? Sư nói: Vừa rồi cũng còn

nhớ được. Bởi vì Cung Sư là trí chính Lý công Kế Huân tạ thế, có Vị Tăng hỏi: Pháp ấy ở pháp vị, là tướng thường trú thế gian, chưa biết cung sư Lý Công hương vào đâu mà đi?. Sư nói: Đúng lúc được ông hỏi đến. Thưa: Đó tức là đối bày 1 câu hỏi. Sư nói: Ông có thể danh lợi.

29. Thiên sư Tê ở Tân Hưng Nghiêm Dương Vũ Minh, Hồng châu.

Vị Tăng hỏi: Làm sao có thể ra khỏi ba cõi? Sư nói: Ông có tin chẳng? Đáp: Tin thì tin sâu xin Hòa thượng từ bi. Sư nói: Chỉ cái tín tâm ấy nêu xưa nêu nay, phải nhanh chóng suy, xét lấy, việc gì phải do dự không quyết định, muốn ra khỏi ba cõi, ba cõi chỉ là tâm. Sư nhân có tuyệt bảo chúng rằng: Các Thượng tọa có thấy tuyệt chẳng? Thấy tức có mắt, không thấy tức không mắt, có mặt tức thường, không mặt tức đoạn hiểu như thế thì được thân Phật đầy đủ. Vị Tăng hỏi: Học nhân từ già đi Trọ Đàm, xin Hòa thượng chỉ cho đường vào. Sư nói: Tốt thay đường vào. Đạo tâm bền chắc theo chúng thưa thỉnh, theo chúng làm việc cần đi thì đi, muốn ở thì ở, đi và ở lại không khác. Nếu đến Trọ Đàm chẳng xét Mã Tổ.

30. Thiên sư Khuông Đạt ở Từ Vân Nhuận châu.

Vị Tăng hỏi: Phật vì 1 đại sự nhân duyên mà xuất hiện ra đời, chưa biết Hòa thượng ra đời như thế nào? Sư nói: Rất khớp. Hỏi: Làm gì? Sư nói: Không tốt.

